31 EKIM 1966
yaşasın emekçiler yaşasın türkiye
Devlet Nüshası
1.11.66
DÖNÜŞÜM

Türkiye Anti - Emperyalist Milli Cephesi Kuruldu

Sosyalist yenilmez!

Satılmışlara ve beyinleri yıkanmışlara karşı açılan savaşa sosyalistlerin kesin zaferine kadar devam edilecektir. Türk halkı hakkı olan yaşama düzeyine, varlığını özgürce geliştirebilme olanağına ulaşıncaya kadar devam edilecektir. Sabahtan akşama kadar bir yük hayvanı gibi çalıştırıldıkları halde kendilerine bir yük hayvanı kadar bile değer verilmeyen, bir yük hayvanı kadar bile beslenmedikleri için azar azar ölen, otuzuna varmadan dişleri dökülen, yüzleri buruşan, zürriyetleri bile gözle görülürcesine kavruklaşan emekçiler uyanıncaya kadar devam edilecektir. İşçiler, köylüler, dünyanın gerçek yaratıcıları olan üretici insanlar, pırıl pırıl kentlerin yer altında gizli ikinci kesiminde yani binlerce iş yeri mahzeninde çalışan binlerce emekçi, hamallar, işsizler, milyonlarca yoksul ve umutsuz insan silkininceye, ve kurtuluncaya kadar devam edecektir.

Sosyalist yenilmez! Demokrasi maskesi altında burjuva sınıfının faşist eğilimlerini yürütenler sonunda güçlerini yitirecekler, haksız saltanatlar sona erecektir. Sosyalist yenilmez! Çünkü yalan, iftira ve demogoji sonuna kadar egemen olamaz. Haksız kararlarla gazete toplatmalar, peşimize polis salmalar, hakkımızda açılan yığınla dosya, millî emniyet fişleri, hiç biri, bizi, bilincinde olduğumuz bilim ve sevgi yolundan çeviremez. Bir an için dağıldı sanılan güçler bir süre sonra daha güçlü bir biçimde toplanır, dâvalar bir bir düşer, iftira belgeleri değersiz kâğıt parçaları olarak bir gün yakılır!

Satılmışlara ve beyinleri yıkanmışlara karşı açılan savaşa sosyalistlerin kesin zaferine kadar devam edilecektir. Memurun, esnafın, ışıksız, dar, sevinçsiz hayatı aydınlanıncaya kadar; çalışan ve üreten tüm Türk halkı sömürü düzeninin insanlık dışı baskılarından kurtuluncaya kadar; rutubetli odalarda çürütülen, çeşitli bunalımların ve gıdasızlığın pençesinde kıvranan üniversiteli tümüyle bilinçleninceye kadar devam edilecektir.

Sosyalist yenilmez! Çünkü insanlar uzun süre aldatılamaz. Çünkü bütün insanlık tarihi boyunca kesin zafer sonunda mutlaka bilim ve sevginin olmuştur.

DÖNÜŞÜM

BARIŞ DERNEGI;

BÜTÜN YURTSEVERLERI VE MILLIYETÇILERI; TÜRKIYE'NIN BAĞIMSIZLIĞI IÇIN, ULUSAL BENLIĞIMIZI KÖKÜNDEN TEHLIKEYE SOKAN AMERIKAN EMPERYALIZMINE KARŞI, ANTI EMPERYALIST SAVAŞI YÜRÜTECEK OLAN «TÜRKIYE ANTI EMPERYALIST MILLI CEPHESINE» ÇAĞIRMAKTADIR.

TÜRKIYE'NIN ANTI EMPERYALIST, ANTI FEODAL VE ANTI KAPITALIST GÜÇLERINI BIR BÜYÜK GÜÇ HALINE GETIRECEK OLAN BU ÖNEMLI GIRIŞIME BU GÜNE DEĞIN, 15 E YAKIN DERNEK VE PEK ÇOK SAYIDA KIŞI KATILDIKLARINI BILDIRMIŞLERDIR. ANTI EMPERYALIST CEPHEYLE ILGILI OLARAK HAZIRLANAN VE BU SORUNU BÜTÜN AYRINTILARIYLA ORTAYA KOYAN PROTOKOLUN TAM METNINI OKUYUCULARIMIZA SUNUYORUZ.

Türkiye Anti - Emperyalist Milli Cephesi Protokolu

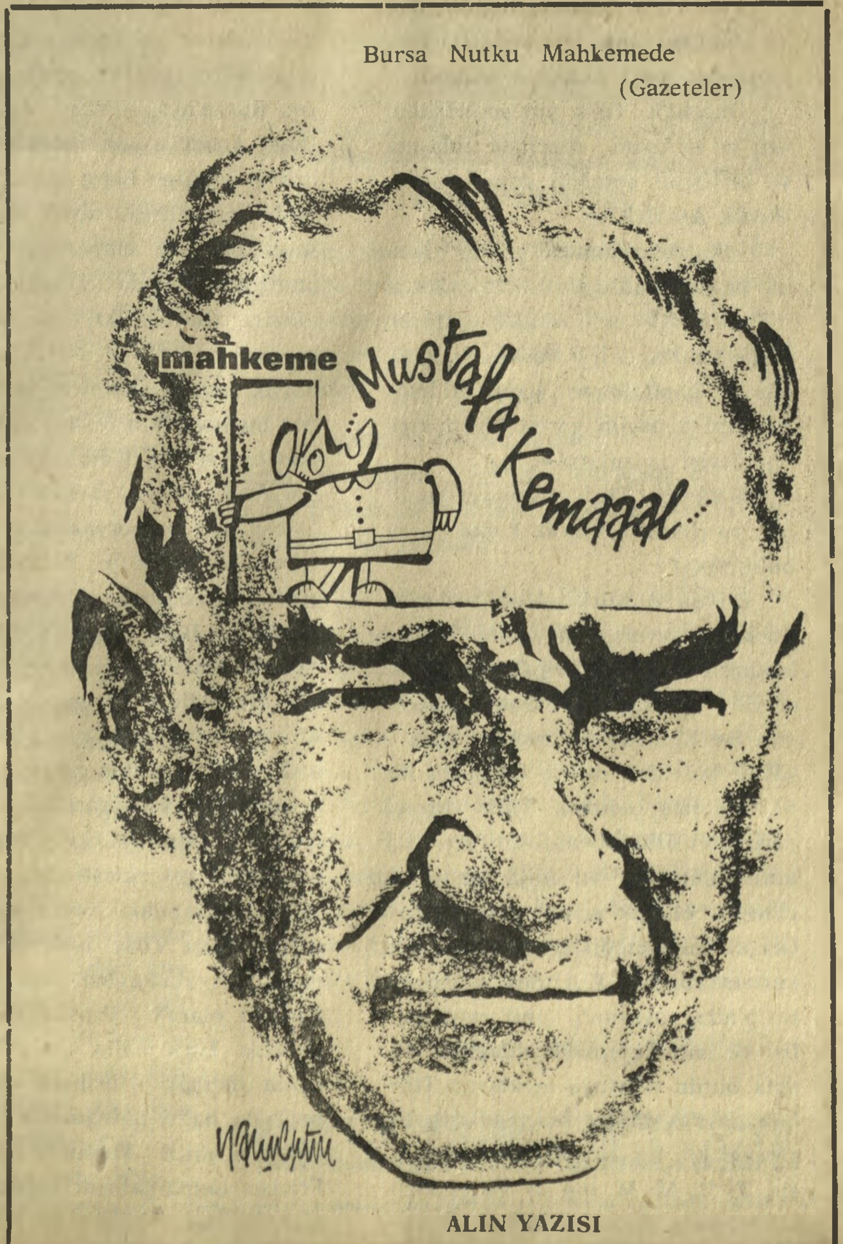
«Emperyalist devletlerin, devlet ve milletimizin hayatına açıkça kasdetmeleri neticesinde meşru müdafaa için toplanan T. B. M. M. şimdiye kadar muhtelif vesilelerle, sarahaten veya zımnen ilân ettiği maksat ve mesleğini bir kere daha bütün cihana arz için şu beyannameyi neşreylemeye lüzum görmüştür. T. B. M. M. millî hudutlar dahilinde hayat ve istiklâlini temin ahdıyla teşekkül etmiştir. Binaenaleyh hayat ve istiklâlini yegâne mukaddes emel bildiği Türkiye halkını, emperyalizm ve kapitalizmin tahakküm ve zulmünden kurtarmak irade ve hakimiyetinin sahibi kılmakla gayesine vasıl olacağı kanaatindedir.

T. B. M. M. milletin hayat ve istiklâline suikast eden emperyalist ve kapitalist düşmanların tecavüzlerine karşı müdafaa ve bu maksada aykırı hareket edenleri tedip azmi ile kurulmuş bir orduya sahiptir.» (21 Ekim 1920 T. B. M. M. bildirisinden.)

Dünyada ilk anti emperyalist millî kurtuluş cephesini açan ve tarihin en amansız emperyalist koalisyonuna karşı millî kurtuluş savaşını kazanan bir ulusun çocukları olarak;

Büyük Atatürk'ün sözlerini ve birinci T. B. M. M. nin «bütün cihana ilân ettiği beyanname» yi Türk yurtseverlerini aydınlatan bir mil-

Bursa Nutku Mahkemede
(Gazeteler)

ALIN YAZISI

TÜRKİYE ANTİ EMPERYALİST MİLLİ CEPHESİ PROTOKOLU

lî kurtuluş doktrini olarak kabul eden bizler; büyük kurtarıcımız Atatürk'ün ölümünden sonra, özellikle 1947'den bu yana «bizi mahvetmek isteyen emperyalizmin ve bizi yutmak isteyen kapitalizmin» yeniden yurdumuza yerleşmeye başladığını ve millî bağımsızlığımızın her geçen gün daha da tehlikeye girdiğini görerek; bu büyük tehlikeyi farkeden yurtsever kişilerin ve kurumların giriştikleri dağınık ve düzensiz mücadeleyi kesin bir başarı için yetersiz bularak; bütün yurtseverlere ve milliyetçi derneklere açık olan «TÜRKİYE ANTİ EMPERYALİST MİLLÎ CEPHESİ» ni kurmuş bulunuyoruz.

TÜRKİYE ANTİ EMPERYALİST MİLLÎ CEPHESİ'ni kuran bizler; anti emperyalist mücadelenin büyük güçlüğünü, dünyada ilk anti emperyalist savaş cephesini açan ve millî kurtuluş savaşını kazanan bir ulusun çocukları olarak iyi biliyoruz. Gene iyi biliyoruz ki, anti emperyalist savaşta güçlükleri yenmek ve zafere ulaşmak, yeniden tam bağımsız bir Türkiye yaratmak için kurtuluş yolu vardır. Bu biricik kurtuluş yolu: Anti emperyalist millî cepheyi güçlendirmek, yaymak, milletin bütün zinde güçlerini seferber etmektir.

TÜRKİYE ANTİ EMPERYALİST MİLLÎ CEPHESİ'ni kurmakla bu seferberliğin ilk adımını atan bizler; aşağıdaki ana kavramlar ve ilkeler üzerinde anlaşmış bulunuyoruz :

1 — Türk yurtseverliğinin özü ve doktrini anti emperyalist, anti kapitalist millî kurtuluşçuluktur.

Öncelikle Türk yurtseverliğinin özü ve doktrini üzerinde anlaşma ve birleşme gereğini duyan bizler, Büyük Atatürk'ün :

«Bağımsızlığımızı, güven altında bulundurabilmek için, toptan milletçe bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı milletçe savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyen insanlarız.»

Sözlerini Türk yurtseverliğinin özü ve doktrini olarak kabul etmiş bulunuyoruz.

Büyük Atatürk'ün bu sözlerini Türk yurtseverliğinin özünü biçimlendiren tarihsel koşulların bilimsel bir açıklaması olarak inanıyoruz. Bu bilimsel açıklamaya göre : «Millî kurtuluş savaşı koşulları ile biçimlenmiş bulunan Türk yurtseverliğinin özünün «anti emperyalist anti kapitalist bir millî kurtuluşçuluk» olduğu açık bir gerçektir. Gerçek milliyetçilik bu anlamda bir yurtseverliktir. Kurtuluş savaşları tarihinde, savaşının «anti emperyalist ve anti kapitalist olduğunu ilk defa bütün dünyaya açıklayan Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Bu gerçeği hiç bir zaman unutmayacağız. T. B. M. M. nin 21 Ekim 1920 bildirisinde ifadesini bulan şu sözler :

«Türkiye Büyük Millet Meclisi, millî hudutlar dahilinde hayat ve istiklâlini, temin ahdiyle, teşekkül etmiştir. Binaenaleyh hayat ve istiklâlini yegâne ve mukaddes emel bildiği Türkiye halkını, emperyalizm, ve kapitalizmin tahakküm ve zulmünden kurtarmak irade ve hakimiyetinin sahibi kılmakla gayesine vasıl olacağı kanaatindedir.»

Türk yurtseverliğinin ve Türk halkının 46 yıl önce emperyalizme ve kapitalizme verdiği kesin ve cesur bir cevap olmuştur.

Türk yurtseverliği anti emperyalist, ve anti kapitalist bir milliyetçiliktir. Gerçek bu olduğu halde, Atatürk'ün ölümünden başlayarak özellikle 1947 den sonra —A. B. D. ile imzalanan ilk ikili anlaşmadan sonra— İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan koşullardan da yararlanılarak Türk yurtseverliği anti emperyalist özünden saptırılmıştır. Bu dönemden sonra Türkiye'nin dünyanın en güçlü emperyalist koalisyonuna karşı yapılmış ve zaferle sonuçlanmış bir millî kurtuluş savaşından doğmuş olduğu gerçeği ısrarla unutturulmak istenmiştir. Ve yönetici sınıflar 46 yıl önce savaşarak topraklarımızdan çıkardığımız emperyalistlerle anlaşma ve işbirliği yoluna girmişlerdir.

Sovyet Rusya'nın bilinen haksız bir isteğini ustaca kullanan o dönemdeki çıkarcı sınıflar ve yardımsever bir maske takınmış olan emperyalistler Türk halkına bu işbirliğini haklı ve millî çıkarlara uygun göstermeğe çalışmışlardır.

İkinci Dünya Savaşı koşulları yardımsever görünen emperyalizmle girişilen işbirliği ortamı ve Sovyet Rusya'nın bilinen, boğazlar ve Doğu Anadolu'daki illerimizle ilgili haksız isteğine karşı Türk halkının gösterdiği bilinçli büyük tepki yurtseverliğin anti emperyalist özünün unutturulmasında kolaylık sağlamıştır. Bunda iktidara adaylığını koyan ve daha sonra iktidara gelen büyük toprak sahipleri ve komprador burjuvazinin hakim olduğu bir partinin büyük rolü olmuştur. Bütün Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinde emperyalizmle işbirliği yapan bu iki sınıf halkı kandırıp oylarıyla iktidara geldikten sonra, genellikle Batı emperyalizmiyle, özellikle Amerikan emperyalizmi ile sıkı işbirliğine girişmiştir. Böylece Amerikan emperyalizmi bütün dünyada millî kurtuluş savaşlarına karşı kullandığı komünistlikle suçlamalar arkasında Türkiye üzerindeki emellerini gerçekleştirmeğe başlamıştır. Dünyadaki birçok millî kurtuluş savaşı Türk halkına bir komünist ayaklanması, bir sen-ben kavgası olarak yansıtılmıştır. Bu nedenle Türk halkı bir milyon insanın öldüğü; tarihsel ve dinsel bağlarla bağlı olduğumuz Cezayir halkının millî kurtuluş savaşında Fransız emperyalizmi safında yer alan işbirlikçi hükûmete karşı tepki bile gösterememiştir. Bu dönemde anti emperyalist ve anti kapitalist olmak bir suçmuş gibi gösterilerek gerçek milliyetçilik sindirilmiştir. Gene bu dönemde, Türkiye'de gerçek yurtseverlik olan anti emperyalizm hiç bir ilişkisi yokken komünistlikle eşit ve aynı tutulmuştur. Emperyalizmin ve onun işbirlikçilerinin Türk halkına karşı düzenledikleri bu oyun emperyalizmin yardımseverlik maskesi düşene kadar devam etmiştir. Ve bu dönemde Türkiye iktisadî, siyasî, askerî ve kültürel bir çok bağlarla Amerikan emperyalizmine bağlanmıştır. Fakat başlamış bulunan ikinci anti emperyalist savaşta yurtseverlik kavramı temelini Büyük Atatürk'ün attığı birinci T. B. M. M. nin karara bağladığı ve Türk halkının uğrunda savaştığı, kan döktüğü anti emperyalist özüne kavuşturulmuştur. Böylece Türk halkı ile millî kurtuluş savaşlarını yapan mazlum milletler arasında yaratılan yapay çelişki ortadan kalkmış, ve emperyalizmle Türk halkı arasındaki tarihî çatışma ortaya çıkarılmıştır. Fakat Türk halkının millî kurtuluş savaşiyle başlayan anti emperyalist savaşlar çağı Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının anti emperyalist mücadeleleri ile büyük zengin lik kazanmıştır. Millî kurtuluş savaşlarında ilk öğreti bizimle başladığı halde başka milletlerin millî kurtuluşlarıyla zenginleşmiş olan öğretiden Türk milliyetçileri yeterince yararlanamamışlardır.

I/a) Anti emperyalist, anti kapitalist ve millî kurtuluşçu olan Türk yurtseverliği yalnızca mazlum milletlerin yurtseverliğiyle çelişmez.

Bir milletin yurtseverliğinin özünü yaşadığı ve yarattığı tarihsel koşulların biçimlendirdiği bilimsel gerçeğinden hareket ederek düşünürsek, yalnızca mazlum milletlerin yurtseverliğiyle hiçbir çelişkimiz olmadığı apaçık ortaya çıkmaktadır. Çünkü, millî kurtuluş savaşı yapan bütün Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının yurtseverliğinin özü anti emperyalist, anti feodal ve anti kapitalisttir. Böylece Türk yurtseverleri ve bütün mazlum milletler yurtseverliğin anti emperyalist ve anti kapitalist özünde birleşirler. Bu bakımdan bütün bu halklar yurtsever ve milliyetçi bir cephede yer alır. Anti emperyalist mücadele tamamen millî niteliktedir. Fakat yalnızca millî nitelikte olmakla kalmayıp, emperyalizmin uluslar arası niteliğinden gelen zorunlulukla bu savaş Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının uluslararası bir mücadelesi olmaktadır.

Türk yurtseverleri, Türk halkının çıkarlarının ve Türkiye'nin yerinin bu cephede olduğunu yılmadan savunmalıdırlar.

1/b) Anti emperyalist, anti kapitalist ve millî kurtuluşçu olan Türk yurtseverliğinin özü emperyalizmin işbirlikçilerinin yurtseverliği ile tam bir çatışma halindedir.

Özü anti emperyalist, anti kapitalist ve millî kurtuluşçu olarak biçimlenen yurtseverliğimiz karşısında emperyalistlerin ve onların Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'daki işbirlikçilerinin de kendilerine özgü bir yurtseverlik anlayışları vardır. Bu ülkelerin yöneticileri kendi halklarına ülkelerinin sömürülmesini ve yapılan emperyalist saldırıları ülkelerine yardım, halkların diktatörlerden, komünistlerden hattâ muhtemel komünistlerden korunması şeklinde gösterirler. Emperyalizmin tarihsel koşulları da bu halkları böyle bir yurtseverlikle biçimlendirir. Kendi yurtlarında emperyalizmin çıkarlarıyla kendi çıkarları arasında hiçbir çelişme olmayan işbirlikçiler de aynı biçimde davranırlar. Böylece biçimlenen yurtseverlik kavramı emperyalistlerinkiyle çelişmez. Emperyalizmin ve anti emperyalizmin biribiriyle tam çatışan tarihsel koşullarıyla biçimlendirdikleri yurtseverlikleri de tam bir çatışma halindedir.

II — Anti emperyalist mücadelenin bir yönü doğrudan doğruya Türkiye'yi egemenliği altına almağa çalışan Amerika'ya karşı diğer yönü de emperyalizmle işbirliği yapanlara karşıdır.

Çağımızda emperyalist güçler, yerli destekler bulmadan, bir ülkeye giremez. Her devirde bu yerli destekler çıkarları halk çoğunluğuyla çatışan çevrelerden gelmiştir. Böylece anti emperyalist savaş ülkeyi sömüren emperyalizmle onun içerdeki işbirlikçilerine karşı yürütülür.

Büyük halk çoğunluğu karşısında emperyalistlerle çıkar birliği içinde bulunanlar gerçekte o ülkenin millî çıkarları ve ulusal bağımsızlığı ile çatışma halinde olan çok küçük bir azınlıktır.

III — Bütün yurtseverler, milliyetçiler Türkiye'nin bağımsızlığını ve ulusal kaynaklarımızı tehlikeye sokan Amerikan Emperyalizmiyle mücadele etmelidirler.

1947 den bu yana hızla emperyalizmin denetimi altına giren ülkemiz bir yandan bağımsızlığının zedelenmesi öte yandan bütün doğal kaynaklarının yabancıların tekeline geçmesi sonucu birinci kurtuluş savaşının doğrultusundan ayrılmış, korkunç bir sömürülme düzenine sokulmuştur. Bu durumda bütün yurtseverlerin, milliyetçilerin yurdumuzun gene bağımsız, sömürülmeyen bir ülke olması için mücadele etmesi gerekmektedir. Türk milliyetçiliğini biçimleyen anti emperyalist öz bunu gerektirmektedir. Türk halkı 46 yıl önce yaptığını gene yapabilecek güçtedir. Hangi silâhlarla donatılırsa donatılsın sermaye güçleri, halk güçleri önünde yenilmeye mahkûmdur. İşte bu yenilgiyi hızlandırmak amacıyla biz, Türk milliyetçileri bir anti emperyalist cephede birleşerek, esaslarını kısa bir süre içinde toplanacak kurultayda saptamak üzere Anayasamızın ışığı altında emperyalizmle bütün gücümüzle mücadele edeceğimize andiçeriz.

SOSYALİZMİ HALK KURAR

DÖNÜŞÜM

Kurtuluş yolu : Sosyalizm :

Milletçe ve kişiler olarak kurtulmamız Türkiye'nin sosyalist olmasına bağlıdır. Üretimdeki bu ilkellik ve anarşi, sosyal hayatımızdaki bu kargaşa ancak emekçi halk kütlelerinin iktidara geçip bu çürümüş kapkaç düzenini değiştirmesiyle son bulacaktır. Yurdumuzda yabancı devletlerin nüfuz sağlamalarına, Türkiye'yi sömürmelerine ancak o zaman son verilecektir. Millî servetin heder olmasına, yağma edilmesine ancak o zaman set çekilecektir. Türkiyemizi nükleer savaş tehlikesiyle karşı karşıya bırakan bugünkü bağımlı durumdan tam olarak ancak o zaman kurtulunacaktır. Ve ancak sosyalizmledir ki, Türkiye ileri bir toplum haline gelecek, emekçi halkımız hürriyete, dopdolu ve insanca yaşama şartlarına kavuşacaktır. Tam bağımsız, gerçekten demokratik bir toplum olacak olan sosyalist Türkiye'de, gene depremler olacaktır. Şüphesiz; fakat bir Varto felâketi katiyyen olmayacaktır.

Ve de bu Türkiye'de ne Amerikan, ne Rus, ne Çin, ne İngiliz yani yabancı hiçbir bayrak bir daha dalgalanmıyacaktır.

Sosyalizmi kimler ve nasıl kurar :

Sosyalizm, halkın ekonomik, sistemi, halkın dünya görüşü olduğundan, sosyalizmi emekçi halk kütleleri kurar. Dünyada halksız kurulmuş bir tek sosyalist ülke örneği gösterilemez. Sosyalizm aşağıdan yukarı kurulan bir rejimdir. Fakat halk deyimi geniş bir kavramdır. Emeği ile yaşayan bütün sınıf ve zümreleri kapsamaktadır. Bundan dolayı sosyalizmi kurma işinde emekçi sınıf ve zümreler arasında hangilerinin daha etkin, daha yetenekli, daha güçlü, daha becerikli olduğu; emekçi sınıflardan hangisinin dâvayı başarıya ulaştırma yeteneğine sahip bulunduğu ve hangisinin bu konuda bir ideolojisi olduğu sorusuyla karşılaşılır. Sosyalizm bu soruya bilimsel araştırmalara dayanarak işçi sınıfı şeklinde cevap verir. Bu nokta zaten herkesin bildiği ve kabul ettiği bir gerçektir.

Aydınların öncülüğü meselesi :

İkinci Dünya Savaşından sonra emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı ayaklanan, millî kurtuluş mücadelesine girişen halkların, sömürge veya bağımlı ülke durumundan kurtulması, bazı çevrelerde aydınların, genellikle orta sınıfların devrimciliği meselesinin, ele alınmasına yol açmıştır. Bazı aydınlar, millî kurtuluş savaşları sırasında olsun, zaferden sonra yurdu kalkındırma işlerinde olsun, orta sınıfların, özellikle aydınların devrime öncülük ettiği sonucuna varmışlar ve sosyalizmin tepeden inme kurulabileceğini, geri kalmış ülkelerde hattâ ancak bu yoldan kurulacağını ileri sürmüşlerdir. Bu gibilerin gözünde emekçi halk, sadece yönetilecek, kullanılacak bir kütledir; ve son tahlille sosyalizm sadece bir ekonomi tekniğinden ibarettir.

Meseleyi bu açıdan ele alanlar bizde de eksik değildir. Bunlar halkı uyandırmanın zor olacağı gerekçesiyle, sosyalizmi kestirmeden kurma ümidi içindedirler. Bu görüşler ciddi bir eleştiriye dayanamaz.

Şüphesiz bir kısım aydınlar, dünyanın her tarafında devrimci hareketlere katılmışlardır; yöneticilik de etmişlerdir. Fakat bunlar ya bir halk hareketinin içinde bulunmuşlardır, ya da sosyalist bir teşkilâtın içinde görev almışlardır; bu takdirde yöneticiler arasında olsalar da, hareket bir küçük burjuva hareketi değil, bir halk hareketidir. Ya da bunlar, bir hükûmet darbesiyle iktidara gelmiş, veya halkı yönetimin dışında bırakarak hareketi tekellerine almışlardır. Bu iki yoldan yalnız birincisi sosyalizme giden bir yol olmuştur. İkincisi ise etiketi ne olursa olsun, memleketi yeniden emperyalizmin nüfuzu altına girme tehlikesi karşısında bırakan, hattâ bazı hallerde fiilen sokan bir yol olmuştur. Türkiye bu ikinci yolun hazin bir örneğidir.

Bu kolayca anlaşılır bir noktadır. Küçük burjuva aydınları mensup oldukları sınıf bakımından bireyci ve genellikle kapitalizme ve onun ideolojisine dönüktürler. Ancak halkın ağırlığını koyduğu bir politik hareket içinde bulundukları hallerde olumlu hareket ederler Yalnız kaldıkları zaman halka karşı olmasalar da, halka tepeden ve dışardan bakma alışkanlığı içindedirler.

Sosyalizmi halk kurar :

İşçi sınıfının demokratik öncülüğü etrafında bütün emekçi sınıf ve zümreler kurar sosyalizmi. Sosyalist aydınlar da bu hareketin içinde yer alırlar, ve yer aldıkları, halkla kaynaştıkları, halkın yüzyıllık tecrübelerinden yararlanmasını başardıkları ölçüde sosyalizmin kuruluşunda yararlı olurlar. Türkiye İşçi Partisi meseleyi böyle koyan ve meselelere bu yoldan çözüm arayan bir kuruluştur.

Türkiye'de halkın geri olduğunu ve sosyalizme yatkın olmadığını söyleyenler dalâlet içindedirler. İç ve dış şartlar Türkiye'de halk kütlelerinin sosyalizmi kurmasına, hem de kısa zamanda kurmasına, son derece elverişlidir. Gerçekten dünyada sosyalizm gittikçe ağır basmaya başlamıştır. Emperyalizm-sosyalizm ilişisi İkinci Dünya Savaşından sonra, boy...... emperyalizm aleyhine gelişmiştir. Bundan başka sosyalizm fikri kütlelere nüfuz etmiş, ve sosyalizmin kapitalizme üstünlüğü somut örneklerle açık olarak belli olmuştur. Nihayet kapitalist ülkelerde halkın çoğunluğunu demokratik bir plâtformda toplamak imkânı gerçek şekilde belirmiştir.

Bu genel şartlara bize özgü olan şartlar da eklenmelidir :

— Bizde emekçi halkın bütün sınıf ve zümreleri milletlerarası tekellerin sömürüsü, ağaların ve kapkaççıların aczi ve ihaneti karşısında uyanış içindedir;

— Amerikan emperyalizmine karşı ikinci bir millî kurtuluş mücadelesi içinde bulunduğunu, halk hergün daha açık şekilde kavramaktadır;

— Halk meselelere sınıf açısından bakmaya başlamıştır.

— 1946'danberi halk oy hakkına sahip çıkmaktadır. Ve 1950'de Osmanlı tipi devlet yönetiminin temsilcisi C.H.P.'yi devirmiş olmanın bilinci içindedir;

— 27 Mayıs Anayasası sosyalizme açık bir belgedir ve emekçi halkın hak ve menfaatlerini kanunî teminat altında savunmasına imkân vermektedir.

— Ve de 1961'den beri emekçilerin kurduğu emekçilerin yönettiği ve halkın istekleri savunan, halkla içiçe olan bir sosyalist kuruluş, Türkiye İşçi Partisi vardır.

Şu halde bu şartlar altında, ve halka ancak ıstıraplar getiren bugünkü çürümüş ortamda halk sosyalizme mutlaka sahip çıkacaktır ve şimdiden çıkmaktadır.

Türkiye İşçi Partililer hergün halkla daha gerçek, daha sağlam ilişkiler kuruyorlar. Halk, sosyalizme ne tepeden inme devrimlerle, ne de aydınlar arasındaki nazarî tartışmalarla kazandırılır. Halkı sosyalizme kazanmanın tek yolu, herzaman, her vesileyle halkın hizmetinde olmaktır; halkın dertlerine halkla beraber çare aramaktır. Halkı ezen şartların karşısına ısrarla ve devamlı olarak çıktınız mı, halkın zaten damarlarında olan sosyalizm bilinç seviyesine ulaşır, bir halk eğilimi haline gelir. Türkiye İşçi Partisi bu yoldadır.

«İstanbul kongresi söylevinden»

mehmet ali aybar

olaylara bakış

T. İ. P.

Geçtiğimiz onbeş gün içinde Türkiye İşçi Partisi yöneticileri Güneydoğu ve Doğu bölgelerini dolaştılar ve İstanbul il kongresinde konuştular. Gerek gezi, gerekse kongreye gazeteler, —her zamanki gibi— gereğince yer vermediler. Veremediler.

İstanbul Kongresinde, özellikle, deprem felâketzedelerinin ana sorunlarını ve gerçek çözüm yollarını gösteren bir konuşma yapan Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, özetle :

«Arkadaşlarla geniş bir yurt gezisinden geliyoruz. Güneydoğu ve Doğuda, özellikle deprem bölgesinde incelemelerde bulunduk. Felâketzedelerin şikâyetlerini, isteklerini, hükûmetçe yapılan işlerin gerçekteki ölçüsünü yerinde tesbit ettik.

Felâketzede vatandaşların, yaklaşan kışa karşı son derece ağır şartlar içinde bulunduklarını ve her şeyin yolunda olduğu hakkındaki resmî demeçlerle Varto'da, Hınıs'ta, Kırıkhan'da gördüklerimiz arasında uçurumlar bulunduğunu, halk oyuna bir kere daha duyurmak isteriz. Felâketzede vatandaşların ıstıraplarından ve bunlara kışla birlikte eklenecek yeni ıstıraplardan hükûmet sorumludur. Türkiye İşçi Partisi bu konuyu Büyük Meclise götürmek kararındadır.

Fakat sorumluluğun tesbiti ile de geçiştirilemez artık. Kışın getireceği yeni ıstırapları göğüslemiye hazırlanan felâketzede kardeşlerimiz bu durumdan mutlaka kurtarılmalıdır. Evsiz kalan vatandaşları ve bunları başlıca geçim vasıtası olan hayvanları kış bastırmadan barındırmak hayatî önemde bir meseledir. Şimdiye kadar yapılan, fakat tamamlanmıyan barakaların sayısı ihtiyacın çok altındadır. Ne Varto'da, ne Hınıs'ta henüz hiçbir aile barakaya yerleşmemiştir. Yapılan barakaların, bu bölgenin çok şiddetli kışına dayanacak nitelikte olmadığı, tek bir gözden ve 16 metrekareden ibaret bulunması dolayısile aile hayatının en ilkel ihtiyaçlarına ve mahremiyetine cevap vermediği de tarafımızdan tesbit edilmiştir.

İnşa halinde olan barakalar içinde, yalnız milletlerarası Kızılhaç teşkilâtınca yaptırılanlarla, İngiltere'den gönderilmiş olanlar ihtiyaçları karşılayacak nitelikte görülmüştür. Fakat bunların sayısı azdır.

Bu vesileyle baraka yapımında müteahhitlere büyük ve haksız kâr lar sağlama fırsatı verildiğini önemle belirtmek isterim.

Hayvanların barındırılması işi, 500 lira yardımla, vatandaşın kendi insiyatifine bırakılmıştır. Vatandaşın yuvarlak dere taşlarından yaptığı ve üzerini ağaç ve toprakla örttüğü ağıllar, yeni bir depremle içindekilere mezar olacaktır.

Genel olarak insanları ve hayvanları barındırma konusunda yapılanlar göstermelik ve yasak savma kabilindendir.

Dağ köylerinin durumu :

Bu anlattıklarım, ilçe merkezleri ve yol üzerindeki köy içindir; dağ köylerinde durum daha da acıklıdır. Yolu olmayan dağ köylerine baraka kurulmamıştır. Kutup çadırı denen ve bildiğimiz çadırlardan pek farklı olmayan çadırların verileceği ifade ediliyor. Kışa karşı dağ köylerindeki felâketzedelerin durumu son derece endişe vericidir.

İskâna tâbi olanlar :

İç iskâna tâbi olan vatandaşlardan 49 ailenin durumunu görüp tesbit etmek fırsatını bulduk.

Hatay'ın Kırıkhan ilçesine götürülen bu 49 aile, insanlıkla en uzaktan münasebeti olmayan şartlar içindedir. Biz gördüğümüzde, üç gündür itfaiye garajının açık sundurması altına, metrûk bir ilkokulun zemini beton ve ışık almaz iki odasına ve bir okulun konferans salonuna doldurulan bu 49 ailenin fertleri, ihtiyarı, genci, çocuğu, yetişkini, kadını erkeğiyle ve hastalarıyla, üstüste yığılmışlar, insanlıkla asla bağdaşmıyan şartların, bakımsızlığın, pisliğin ve sefaletin kucağına terk edilmişlerdi. Üstelik bu zavallı vatandaşlarımız her vesileyle horlanmakta, onurlarıyla oynanmakta, istenmiyen kimseler oldukları kendilerine hissettirilmektedir.

Başka yerlerdeki durumun Kırıkhan'dan farklı olduğunu sanmıyoruz. İdarenin plânsız çalışması, sureta iş görmesi memleketin her tarafında aynıdır.

Kiracılar :

Kiracı durumunda bulunanlar da çaresizlik içindedir. Bunlar deprem felâketine uğramış ilçe merkezlerine dışardan yerleşmiş küçük esnaf ve zanaatkâr tabakasına mensupturlar. Bunlar da aynı felâkete uğramış oldukları halde, ilçenin yerlisi olmadıkları ve başlarına yıkılan evlerin sahibi bulunmadıkları gerekçesiyle yardımdan yararlandırılmamaktadır.

Hasar tesbiti işleri :

Hasarların tesbiti, itirazların incelenmesi konularında da şikâyetler dinledik. Pek çok vatandaş, hasar tesbiti için gelen uzmanların hasarı gerçeğe uygun şekilde tesbit etmediklerinden, hasarı az gösterdiklerinden yakınmışlardır. Gene pek çok vatandaş itirazlarının dikkate alınmadığından şikâyet etmişlerdir. Ellerindeki beş on kuruşu dilekçe yazdırmaya ve dilekçelerini verebilmek için köyle ilçe merkezi, ilçe merkezi ile il merkezi arasında mekik dokumak suretiyle tükettiklerini anlatmışlardır. Hınıs'ta, Muş'un merkeze bağlı köylerinde orta hasar görmüş, yani evleri çatlamış olanların yardım listelerine alınmaması, hem adaletsizliktir, hem de ileriki depremlerde yeni felâketlere zemin hazırlamaktadır.

İngiltere'den gelen evler :

Beri yandan şöyle bir durumla da karşılaştık. İngiltere'nin yolladığı evlerin takılması işinde İngiliz teknisyenler yalnız bırakılmışlar. Bu 4 İngiliz teknisyeni evleri kendi güçleriyle kurmaya çalışıyorlardı.

Bütün bunlar tam bir düzensizlik, tam bir kargaşa örneğidir. Ve şüphesiz bu durumdan hükûmet birinci derecede sorumludur.

Kapitalist düzen çürümüştür :

Fakat hükûmetteki ekibin yetersizliği şüphe götürmemekle beraber, bu kargaşanın asıl kaynağı, kapitalist düzenin emekçi vatandaşlar aleyhine işleyen nitelikte oluşu, hâkim sınıfların objektif ölçüler içinde tam aczę düşmüş, tarihî görevlerini yitirmiş olmalarıdır.

Emperyalist tekellerin dayattığı ağır soygun şartları altında, bir avuç aracıyla toprak ağasının yararına çalışan, ilerlemesine imkân olmayan bu geri kapitalizm Anayasamıza aykırı bu düzen, üretimde anarşi, sosyal bünyede tam bir çözülme, tam bir plânsızlık, kargaşa yaratmaktadır. Halkı soyan, sömüren bir düzendir bu. Böyle bir düzende halka yardım işlerinin plânlanması, halk yararına işler başarılması, objektif olarak mümkün değildir.

Böyle bir düzende barakalar yasak savmak için yapılacaktır. Bu barakalar böyle bir kapkaç düzeninde soğuğa dayanıklı olmayacak ve kalabalık aileleri barındırmayacaktır. Bu barakalar müteahhitler eliyle yaptırılacak ve bu baylar halkın ıstırapları pahasına yüzbinler, milyonlar vurmak imkânını bulacaklardır. Yardımlar halka intikal ettirilmeyecektir. Halk horlanacak, oradan oraya koşturulacaktır. Ve bir Bakan «Kendinize bir başka hükûmet bulun» demek ihtiyatsızlığını gösterecektir. Ve yeni depremler kışın yaptığı tahribatı tamamlıyacak, bu düzen değiştirilene kadar bu kargaşa, bu soygun böyle süregidecektir.

Türkiye'de kapitalizm olgunlaşmadan çürümüştür. Fakat kapitalizmin başarısızlığı, hâkim sınıfların aczi ve ihaneti, fukara emekçi halk kütlelerinin yurdun her köşesinde uyanışını da hızlandırmaktadır.

Artık hızla genişleyen, sayıları artan halk kütleleri, hâkim sınıfların ve yöneticilerin işleri yürütemediğini ve yürütemiyeceğini, bu gidişin mutlaka değiştirilmesi gerektiğini kavrıyor. Buna paralel olarak hâkim sınıflar da işleri yürütemediklerini ve yürütemiyeceklerini biliyorlar. Türkiye İşçi Partisinin varlığı ve çalışmaları bu uyanış ve bilinçlenmeyi hızlandırmakta, emekçilere umut vermektedir.

«Güzel Günler Uzak Değildir»

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ VE AMERİKA

Türkiye'deki anti emperyalist savaşın öncüsü olan Türkiye İşçi Partisi son zamanlarda yayınladığı genelgeler ve Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'ın söylevleriyle, Türkiye-Amerika ilişkisi üzerinde önemle durmakta, Türk halkını Amerika'ya karşı direnmeye çağırmaktadır. Kuruluşundan bu yana anti emperyalist savaşın öncülüğünü yapan Türkiye İşçi Partisi, bilindiği gibi, Amerika'yla yapılan ikili antlaşmalar konusunu Türkiye Büyük Milet Meclisi kürsüsünden milletvekillerine ve Türk halkına duyurmuş, böylece anti emperyalist savaşta en etkili adımı atmıştı. Türkiye İşçi Partisi Amerika'ya karşı Türk halkını direnmeye davet etmekle ikinci önemli adımı atmış olmakta, yani Amerikalıların Türkiye'den çıkıp gitmesinin ancak halkın direnişiyle başarılabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Amerika'nın Türkiye'deki çıkarlarını bırakıp gitmesi gerçekten de ancak bir halk hareketiyle sağlanabilecek olan bir olaydır. Bu nedenle bütün yurtsever Türklerin bu çağrıya katılması, bilinçsizleri uyarması, Amerikalıların çevresinde bir nefret çemberi kurulmasını sağlamaya çalışması kaçınılmaz bir görevdir.

——>

”Bugünkü Asya - Afrika,, Dergisinin Soruları

aziz nesin

Soru 1 — Çağdaş dünyanın sosyal hayatında yazarın yeri?

Cevap 1 — Herşeyden önce çağdaş bir dünyanın olduğuna inanmıyorum. Çağdaş bir dünyanın olabilmesi için, o dünyadaki insanların aynı zamanın koşulları içinde yaşamaları gerekir. Her ne denli biz bugünkü dünyanın insanları coğrafya bakımından çağdaşsak da, ekonomik, sosyal ve kültürel bakımlardan hiç de çağdaş değiliz.

Bir insanın 1966 yılında yaşaması demek, 1966 yılının insanlığa getirdiği bütün teknik verilere, maddî ve manevî değerlere şahip olarak ve onlardan yararlanarak yaşaması demektir. Oysa bugünkü dünyamızın insanları hiç de böyle değildir.

Şimdi şu yazıyı yazdığım anda, bütün dünyanın takvimleri 1966 yılının Eylûl ayının dokuzunu göstermektedir. Bu zaman birliği, coğrafya bakımından çağdaşlıktır. Ama gerçekte dünyanın bütün insanları, takvimin gösterdiği bu zamanı yaşayamıyorlar. Bugün dünyamızda takvimin yüzyıl, iki yüzyıl, üç yüzyıl gerisinde yaşayan insanlar ve topluluklar var. Örneğin, Hindistan toplumuyla Fransız toplumu, Türk toplumuyla Amerikan toplumu, Sovyet toplumuyla Güney Afrika toplumu nasıl çağdaş sayılabilir? Aynı takvim zamanı içinde, biri üç yüzyıl geride, öbürü üç yüzyıl ileride yaşayan insanlar çağdaş olamazlar. Bugün benim yurdumda, tarihin onsekizinci yüzyıl insanlarıyla çağdaş yaşayan yurttaşlarım var.

Radyo, televizyon, uçak gibi zamanı kısaltan ve mekânı küçülten teknik araçlar da, belki dünyayı küçülttüler, ama yeryüzü insanlarını çağdaş yapamadılar. Çünkü insanlar bu teknik araçlara mal olarak sahip olsalar bile, bu araçların insan yaşayışına getirdiği moral değerlerin, manevî birikimlerin sahibi olamıyorlar.

Çağdaşlık deyince, yeryüzündeki bütün toplumların ve insanların aynı ve eşit koşullar içinde yaşamalarını anlamıyoruz, ama hiç olmazsa aradaki farkın çok büyük olmaması gerekir. Kafa yapıları ortaçağın karanlığına gömülmüş insanlarla yaşadığı zamanın gereğince düşünen insanlar, aç ve yarınından güvensiz insanlarla her türlü dünya nimetleri ellerinin altında olan mutlu insanların bir arada yaşadığı bu dünyaya nasıl çağdaş bir dünya diyebiliriz?

Namuslu ve vicdanlı insanlar için, dünyamızın insanlarının çağdaş olamaması utanç vericidir. Bütün aydınlar, bundan kendilerini sorumlu saymalıdırlar. Bence, yazarın görevi, önce kendi toplumundaki insanları, sonra bütün toplumların halklarını çağdaş yapabilmek için çalışmaktır. Genel olarak sanatın görevi, insanı çağdaş insan yapmak için değiştirmektir. Yazar bu işi kalemiyle ve hayatiyle mücadelesiyle yapar. İnsanlar, içinde bulundukları takvim yılını yaşamalı, yani çağdaş olmalıdırlar. Ama ne yazık ki, bugün buna engel olmak isteyen insanlar ve toplumlar var. Onlar, kendi pis çıkarlarını, bütün insanların çağdaş olmamasında buluyorlar. Öyleyse, çağımızda yazarın yeri, insanların çağdaş olmasına engel olanların karşısında olmak ve onlarla savaşmaktır.

Ben yazar olarak, yaşadığım dünyanın bütün insanlarıyla çağdaş olmak ve bütün insanların da çağdaşım olmasını istiyorum. Takvimler hangi zamanı gösteriyorsa, o zamanı yaşamalıyız ki, daha ilerisini özliyelim ve ileriye doğru atılımlarımız olsun.

Yalnız çağımızda değil, hangi çağda olursa olsun, yazarın yeri, bence, kendi mutluluklarını başkalarının mutsuzluklarında bulan, bunun için de insanları takvimlerden geride yaşatmak isteyenlerin karşısındadır.

Soru 2 — Medeniyetin ve kültür değerlerinin savunulması için ne düşünüyorsunuz?

Cevap 2 — Medeniyetin ve kültür değerlerinin savunulması için başlıca şu üç yolu görüyorum.

1 — Herhangi birşeyin savunulması için, onu savunacak olan insanın o şeye sahip olması gerekir. Bir insan, kendisinin olmayan ve sahibi olmadığı şeyleri niçin savunsun? İnsan, herşeyden önce kendi canını savunuyorsa, o cana sahip olduğu içindir. İnsan yurdunu, o yurdun sahibiyse savunur.

Bütün tarih boyunca, kendilerinin olmayan ve sahipleri bulunmadıkları şeyleri savunanlar da olmuştur. Ama bunlar o şeyi ya candan savunmamışlar ya da savundukları şey kendilerinin diye kandırılmışlardır. Yüzyıllardanberi insanlar, gerçekte sahibi olmadıkları şeylerin sanki sahipleriymiş gibi aldatıldılar. Bu şeylerin gerçek sahipleri, ondan hiç bir zaman yararlanmayan halka bunları savundurmak için, onların sahibiymiş gibi göstererek halkı kandırdılar.

Medeniyeti ve kültür değerlerinin savunulması için, halkın medeniyete ve kültür değerlerine gerçekten sahip olması gerekir. Halk medeniyetin ve kültür değerlerinin gerçek sahibi olmadıkça, onların savunulması çok zorlaşacaktır. Oysa bugün dünyamızda halklar, medeniyetin ve kültür değerlerinin gerçek sahibi olamamışlardır. Ama onlar, savunma zamanı gelince, medeniyetin ve kültür değerlerinin sahibiymiş gibi kandırılmaktadır.

Halklar bütün dünyada medeniyetin ve kültür değerlerinin gerçek sahibi olsalardı, ondan yararlanmaları gerekirdi, Meselâ bir memlekette halk, çocuğunu okula bile gönderemiyorsa, okutamıyorsa ve orda halkın çoğunluğu ya da bir kısmı okur-yazar bile değilse, böyle bir halk nasıl o toplum ya da dünya medeniyetinin sahibi sayılabilir?

Bu konu, birinci sorunuza çok yakından ilişkindir. Medeniyetlerin ve kültür değerlerinin savunulması için, halkların bunlara gerçekten sahip olmasına ve bunlardan yararlanmasına çalışmalıyız. Bundan başka, halkın sahip olmadıkları şeylere sahipmiş gibi gösterilerek aldatılmasına karşı olup, halkı uyarmalıyız.

2 — Medeniyeti ve kültür değerlerini savunabilmek için, onların dünya halklarının ortak malı olması gerekir ki, bunlara bir zarar gelince, acısını bütün insanlık duyabilsin. Bugün, dünyanın herhangi bir yerinde medeniyetler ve kültür değerleri yıkılırken, genellikle insanlık, bundan kendisi zarar görmüş gibi acı duymuyor. Bu acı duyulmadıkça, medeniyetler ve kültür değerleri savunulamaz. Bu acıyı duyabilmek için de, bütün bu dünyanın hepimizin olduğuna inanmalıyız.

Benden çok önce yaşamış olan ve beni hiç tanımayan Goethe'nin, eserlerini benim için yazmış olduğuna inanırsam, onun eserleri yıkılınca acısını duyarım ve onları savunurum. Böyle bir yargıya varabilmek için, her insan, hiç bir millet ayrılığı olmadan, tarih boyunca gelen bütün kültür birikimlerinin mirasçısı olabilmelidir. «Bu dünya herşeyi ile benim!!» diyebilmeliyiz ki, medeniyeti ve kültür değerlerinin yıkılmasından acı duyalım ve yıkılmamaları için onları savunalım. Dostoyevski, Çehov, Rus'tur, ama benim de yazarlarımdır, onları savunmak benim de görevimdir. Bugün Amerikan emperyalizmi savaşlarla medeniyetleri yıkıyor. Amerikan insanı bunun acısını kendi içinde duymuyorsa, onları savunamaz. Medeniyetleri ve kültür değerlerini savunmak için, dünyanın neresinde olursa olsun, bütün acılara ortak olmamız gerekir.

3 — Medeniyeti ve kültür değerlerini savunmak için cesaretli olmamız ve bu cesareti daha işin başında duymamız gerekir. Faşistlerin İkinci Dünya Savaşında medeniyetleri ve kültür değerlerini yıkışında, insanlık daha baştan cesaretli olamadı ve bu cesaretsizliğin acısını çok ağır çekti. Bugün de yeni emperyalizme karşı savaşta insanlık gereğince cesaretli olamıyor.

Türkçemizde şöyle bir atasözü vardır :

«Korkunun ecele faydası yoktur!»

Özellikle aydınların cesaretli olmaları, medeniyet ve kültür değerlerinin savunulması için ilk koşuldur.

Soru 3 — Yazarın vicdanı ve Viyetnam saldırısı için ne düşünüyorsunuz?

Cevap 3 — Bence yazar, antenlerini bütün dünyaya uzatmış ve germiş bir insan olmalıdır. Dünyanın neresinde olursa olsun, ordaki acılar ve sevinçler yazarın vicdanında yansımalıdır. Viyetnam'da Napalm bombalarıyla yanan suçsuz insanların acısını, yazar kendisinde duymuyorsa, o pis savaşta akan kan kendi kanı değilse, böyle bir yazar çağına tanıklık edemez. Bütün büyük ve ölümsüz yazarlar, çağlarına tanıklık etmiş ve dünya halklarının atan nabzını, kendi damarlarında duymuşlardır.

Silâhlar konuşmaya başlayınca, artık kalemler şahlanmakta geç kalmışlar demektir. Viyetnam'da dudum, bence, böyledir.

Bir insan, başka bir insanı öldürmeye kalkmışsa, yapılacak ilk iş, önce kaatilin elinden silâhını almaktır. Viyetnam'da da, önce kaatilin elinden silâhını almak gerekiyor.

Tarihin en barbar saldırısı olan Viyetnam savaşında, bence, yazarların iki büyük görevi var. Birincisi, yazılarımızla, kaatilin elinden silâhını alacak olanlara yardım etmek ve onları desteklemek. İkincisi de, Amerikan emperyalizminin, şimdiden ikinci Viyetnam yapmak için uğraştığı başka memleketler halkını yazılarımızla uyarmak. Çünkü savaş ve saldırı, yeni emperyalizmin ekonomik bünyesinden gelmektedir. Yeni emperyalizmin, Viyetnam'a benzetmek istediği başka ülkeler de vardır. Yazarlar, zamanında kalemlerini kaldırarak, yeni kanlı savaşları önliyebilirler.

Soru 4 — Bu gezinizde bazı intibalarınız ve ilerisi için plânlarınız?

Cevap 4 — Sovyetler Birliği'ne geçen yıl da gelmiştim. Bu, ikinci ziyaretim. Artık burada çok yakın dostlarım, arkadaşlarım oldu. Burda kendimi çok sıcak bir dost çevresinde buluyorum ve hiç yabancılık çekmiyorum. Moskova'da, Bakû'da, Tiflis'te, Kiyef'de, Taşkent'te, Leningrat'ta unutamıyacağım çok mutlu anılarım ve çok yakın dostlarım var.

Derginiz geçen yıl da, plânlarım hakkında sormuştu. Bir toplum. genellikle plânlı değilse, öyle toplumlarda yazarların plânları da olamaz. Daha doğrusu, plânların gerçekleşmesi tesadüflere bağlı olduğu için, yapılacak plânlar hayâlden başka birşey değildir.

Bir yazar, elli yaşını geçtikten sonra, ne kadar az iş yaptığını ve daha ne kadar çok yapılacak iş olduğunu anlıyor. Ama ne yazık ki, bunu, yazarın çevresindekiler ve en yakınları bile anlamıyor. Bu durum, bir yazarın en büyük dramıdır. Ama bu dramlar her yazarda gizli kalacak ve onlarla birlikte gidecektir.

Yazılacak piyeslerim var. Bunların bazısı bitmek üzeredir, ama piyes gibi soluklu işler için bol zaman ve huzur istiyor.

Geçen yıl, «Böyle gelmiş böyle gitmez» adlı altı ciltlik bir otobiyografi yazmakta olduğumu söylemiştim. Bunun birinci cildi kitap olarak çıktı. Şimdi ikinci cildini yazıyorum. Bundan başka «Şimdiki çocuklar hârika» adlı bir çocuk romanım var, birkaç ay sonra kitap olarak basılacaktır.

Bertrand Russell

İRAN'DA

1961 Mayıs'ında Newsweek dergisi senatör Hubert Humphrey'in şu sözlerini naklediyordu : «İran ordusunun başı, bizimkilerden birine ne dedi biliyor musunuz? Ordunun, Amerikan yardımı sayesinnde iyi bir durumda olduğunu, sivil halkla uğraşabileceğini söyledi. Bu irdu Ruslarla değil, İran halkı ile savaşacaktır.»

A.B.D. Başkan Yardımcısının, Ordu ve Amerikan yardımının rolü hakkındaki bu tanımı önemlidir çünkü İran için sözkonusu olan, bugün A.B.D. desteğindenyararlanan ülkelerin çoğu için de geçerlidir. Lâtin Amerika ülkelerinin tümü kendi ordularının istilâsı altındadır.

Ben, Batı'nın, «hür dünya» deyimi ile ne demek istediğini anlamak için İran'ı bir örnekolay olarak almak istiyorum. Eminim ki «Hür Dünya» üyeleri ilan hükûmetleri ne özgürlüğün ne de toplumsal refahın biçimlendirmediği ortaya çıkacaktır. Batılı yurttaşların, verdikleri vergi ve orduların niçin tüm dünya üzerinde baskı rejimlerini ve suiistimalleri desteklemeğe yaradığını bir gün soracaklarını umut ediyorum. Böyle soruşturmalar, asker-sanayi birleşimini su yüzüne çıkartmaya yarayabilir ve soğuk savaş böylece sona erer. Dünyaplânlaması ve dünya hükûmeti ancak bundan sonra ulaşabilir. İnsanlığın büyük çoğunluğuna gerekli olan kalkınma ile özgürlük ancak böyle bir dünyada bir arada varolabilir.

İran ordusu ikiyüzbin kişiliktir ve Kah Muhammet Rıza'nın hizmetindedir. Bu ordunun İran'ı dış saldırılardan korumak için kurulduğu söylenir. Ordu, manevralarla Basra körfezinde yerleşmiş bulunan Amerikan güçlerinden destek görür. Büyük bir yolis gücünün yanı sıra, sayısı altmış bini geçen bir gizli polis örgütü vardır. Bu büyük sayıda silâhlı adamın bir araya gelmesinin gerçek fonksiyonu, Amerikan ve İngiliz petrol rafineri ve borularını korumaktır.

Merkezî İstihbarat Örgütü (C I A) de perde arkasında önemli rol oynamakta ve İran'da petrol sanayiini devletleştiren Muhammet Musaddık'ı devirdiğini kıvançla açıklamaktadır.

Şah, büyük toprak sahipleri ve ordu tarafından desteklenmektedir. Her yıl elde ettiği 400 milyon dolar petrol gelirine ek olarak A.B.D. kendisine yılda 80 milyon dolar göndermektedir.

Salt petrol ve yardımdan elde edilen bu yüksek gelire karşın, İran'da ortalama yaşam süresi otuz yılın altındadır. Doğan iki çocuktan biri de ölmektedir. Halkın yüzde seksenbeşi okuma-yazma bilmez. Baskı, meclisin ve basının tüm denetimi biçiminde kendini göstermektedir. Üniversite öğrencileri sınıflarında öldürülmekte, siyasal muhaliflere işkence edilmekte ve herhangi bir İranlı sorgusuz tutuklanıp dövülebilmektedir.

İran yaşantısının bu yönü Batı basınında nadiren sözkonusu edilmektedir. Şah, reklâm ve halkla ilişkiler şirketlerine büyük paralar yatırmaktadır. Kendisi, reform çabalarından dolayı muhalefet edilen ilerici bir hükümdar olarak gösterilmektedir. Ancak, tüm çabalarına karşın İran bütçesinin bir kez incelenmesi, onİki milyar rial'in orduya, bir milyar riyal'in ise Sağlık Bakanlığına harcandığını ortaya koymaktadır. Bir milyar riyal'in ise yüzde altmış'ı üniversitelere ayrılmıştır. Verdiğim son iki sayının da çoğu, gerçek hedefine varmadan memurların ceplerinde yokolur.

Şimdi kısaca, Şah'ın çok övülen toprak reformu programını tartışacağım. Hemen belirtmeliyim ki herhangi bir toprak dağıtılmadığı gibi tüm çiftçilerin yüzde altmış'ı da tamamen topraksızdır. Şah'ın kendisinin ise 3.7 milyon «acre» (4.39 dönüm) toprağı olduğu ve bunun üç milyonunun yaşı gelince Veliahd'a ait olacağı söylenmektedir. Artakalan toprak belki halka satılabilecektir; hiçbir şeyin verileceği yoktur. Şah, A.B.D. den fahrî unvanlar almaktadır, FBI ise Şah'ın Amerika'da yaşayan muhaliflerini resmen ziyaret etmiştir.

Dörtyüz milyon dolarlık petrol geliri tümüyle askerî elit tarafından emilmektedir. Bu elit ayrıca, alınan vergileri, köylüye satılan toprağın hasılatından elde edilen kazancı ve himaye ve ayrıcalık için verilen rüşveti de yutmaktadır. Newsweek, bu sürecin ilginç bir hikâyesini 16 Nisan 1962 tarihli sayısında vermektedir. Nüfusun yüzde seksenbeşi yılda ortalama yetmiş dolar gelirle yaşamaktadır.

Hazine, yabancı bankalara aktarılan paralar yüzünden sürekli iflâs durumundadır. Şah'ın bu bankalarda sayısız hesabı vardır. Bu yollarla yokolmayan paralar ise, aristokrat toprak sahiplerinin, subayların ve büyüklük bakımından Orta Doğu'da eşi bulunmayan askerî polisin hizmetlerini satın almakta kullanılır. Ayrıca, 60.000 gizli polis tüm aydınları ve kabile önderlerini gözlemektedir. Bu adamların aileleri bile onların gizli polis örgütündeki yerlerini bilmezler.

Gizli polisin davranışları zulüm geleneğine uygundur. Uluslararası Öğrenci Konferansı'nın Araştırma ve İstihbarat Komisyonu'nun verdiği rapora göre (s: 17), 1953 Kasımında, Krallık askerî muhafızları ve polisler Tahran Üniversitesine girerek ayırıcı fikirlere sahip bulunduğundan kuşkulanılan üç silâhsız öğrenciyi vurmuşlardır. Üniversite, üniformalı ve silâhlı askerlerle polis ve gizli ajanlar tarafından sık sık basılmış, ve üç ya da daha fazla öğrencinin bir arada konuştuğu görüldüğünde tartışmaya son vermeleri ihtar edilmiştir.

Bir öğretmenin daha yüksek ücret için grev yapması nedeniyle hükûmet güçleri 2 Mayıs 1961 de Tahran'da 4.000 öğretmene saldırmıştır. Olayı görenlerden, Tahran Üniversitesi Amerikan Değişim bölümü Başkanı Dr. Burton W. Martin'in raporuna göre, öğretmenlerden biri ölmüş, üçü yaralanmıştır. (Saturday Evening Post. 30 Kasım 1961.)

Altı ay sonra, 21 Ocak 1962'de Şah'ın paraşüt birlikleri Üniversite'ye girerek, öğrencilere süngülerle saldırmış beşyüzünü yaralayıp, birçoğunu da sakat bırakmıştır. Öğrencilerin suçu, hükûmeti eleştirdikleri için okuldan kovulan lise öğrencilerinin geri alınmasını istemekti. (Time dergisi, 2 Şubat, 1961.). Tahran Üniversitesi emini, Başbakana şu yürekli mesajı yollamıştır :

«Konuşmamızdan hemen sonra, saat 11.00 de, askerler ve paraşüt birlikleri Tahran Üniversitesini istilâ ettiler. Üniversitenin kural ve haklarına karşı gelmek için herhangı bir neden ya da özür yiktu. Askerler ve birlikler içeri girdikten sonra, kız ve erkeklere ayrım gözetmeksizin saldırdılar... Öğrencilerin bır çoğu öldürülene dek dövüldüler.

Hükûmet güçlerinden gelen bu zulüm, sadizm, vahşet ve vandallık gösterisinin bir eşini ne gördüm ne de işittim. Askerler, Üniversiteden bazı kızlara tecavüz ettiler.

Üniversite binalarını incelediğimizde, bir barbarlar ordusunun düşman bölgesini istilâsına benzer bir durumla karşılaştık. Kitaplar yırtılmış, raflar kırılmış, yazı makineleri parçalanmış, laboratuvar gereçleri çalınmış ya da yokedilmiş sıralar, sandalyeler, kapılar, pencereler ve duvarlar, silâhsız öğrencilerle döVüşen ve subaylarınca durdurulmayan birlikler tarafından yerle bir edilmiştir.

Üniversite hastahanesi bile askerlerin gazabından kurtulamamıştır. Hemşire ve hastaların çoğu dövülmüş ya da yaralanmıştır. Aynı tutum, Fakülte klübünde ve yabancı öğrencilerin yatakhanesinde sürdürülmüştür. Şu anda, öğrencilerin büyük çoğunluğu ağır yaralı olarak Üniversite hastahanesinde kalmaktadırlar.

Ben, Üniversite emini ve fakülte ile öğrencilerin temsilcisi olarak bu iğrenç ve caniyane eylemi protesto ederim.

---

olaylara bakış

TEKNİKER SORUNUNUN KAYNAĞI

Tekniker okulları 1911 yılında kurulmuş, sınırlı yetkide teknik eleman yetiştiren okullardır. Yetkileri çeşitli zamanlarda çıkarılan talimatnamelerle belirlenmiştir. Son olarak 1957'de çıkan bir talimatnameyle, 300 m² alanda ve 3 kata kadar yapılacak binaların proje yetkisi teknikerlere verilmişti. Fakat bu talimatnameye mühendisler odası Danıştayda iptal dâvası açmış ve Danıştay, bu itiraz üzerine talimatnameyi usul yüzünden bozmuştur. 1 Mart 1960 tarihinde çıkan yeni bir talimatnameyle 1957'de verilen sınırlı yetkiler kaldırılmıştır.

Bu talimatname üzerine 1960 yılının Mart ayı içinde tekniker direnişleri başladı. Adana, Ankara, İzmit, Bursa, Kayseri'de yürüyüşler düzenlendi. Boykotlara gidildi. Bu direniş çeşitli aralıklarla günümüze kadar sürüp geldi. Son olarak Eylûl ayı içinde Ankara'da bir miting ve yürüyüş düzenlendi. Çeşitli şehirlerden teknikerler Ankara'ya doğru yürüyüşe geçtiler. Bugün de teknikerler Meclisin önünde buluşacaklar. Ankara, İstanbul ve İzmir'de ölüm oruçları tutuldu. Bütün tekniker okulu öğrencileri boykotta.

TEKNİKERLERİN DEDİKLERİ:

Konuştuğumuz teknikerler direnişlerinin nedenlerini şöyle sıralıyorlar.

— Tekniker okulları kalkınmanın temel taşlarından biri olduğ

ÖZGÜRLÜK

Bertrand Russell

Sorumlu kişiler bu hayvanca davranışlarından dolayı cezalandırılmadıkça tüm dekanlar ve ben istifalarımızı sunarız. (Dr. A. Ferhad. (Uluslararası Öğrenci Konferansı A. ve I. KOM. raporundan alınmıştır.)

Bu özgürlük ve aydınlık örneği ülkede Şah'ın özel çıkarlarını incelemek hayli aydınlatıcı olacaktır. «Tek Kişinin Azınlığı», 1962 Kasımında, Şah'ın bir yandan kendisini topraksızlara toprak veren reformcu bir hükümdar olarak gösterirken, öte yandan tüm afyon çiftliklerinin tekelini nasıl elinde tuttuğunu belgelerle ortaya koymuştur. 1053'te eroin İran'da bilinmezken, bugün otuz yaş altındaki İranlıların yüzde yirmisi eroin müptelâsıdır. Şah, afyonun yanı sıra eroini ortaya çıkarmıştır çünkü eroin daha etkili bir bitkidir.

Bu yolla Şah, her yıl milyonlarca dolar kazanmaktadır, ve 1960'ta kızkardeşi Eşref, eroin dolu bavullar taşıdığı için, İsviçre polisi tarafından tutuklanmıştır.

A.B.D. Gümrük İdaresi ve FBI, Amerika'ya sokulan uyuşturucu maddelerin bir numaralı kaynağının İran olduğunu hiç kuşkusuz bilmektedirler, ancak, Batı'nın ve diğer «hür dünya» üyelerinin petrol çıkarları Şah'a sokunulmazlık kazandırmaktadır.

Şah, hayırseverliğinin reklâmını yapmaları için Kaston, Hilton, Chesley, Clifford ve Atherton şirketlerine yılda 6 milyon dolar vermektedir. Bu arada, A. Banani imzasını taşıyan «İran'ın Modernleşmesi» gibi özürnameler yayımlanmaktadır ki sözü edilen kitabın gerçekte Amerika'lı bir basın ajanı tarafından kaleme alındığı Michael Parrish tarafından ortaya konmuştur.

Zulüm ve baskı geleneği sürdürülmektedir. İran ulusal hareketi tutuklularının birçoğunun başvurması üzerine dâvayı yeniden inceleyen askerî mahkeme, önceden verilen katıksız ağır hapis hükümlerini onaylamıştır. Bu kişiler ilk olarak 1964 Şubatında hüküm giymişlerdi. Hükûmetin baskı tedbirlerine sözlü muhalefetten dolayı 9 kişiye 51 yıl hapis verilmiştir. Duruşma gizli yapılmış ve sanıkların celseleri kendi paraları ile yayımlamak isteği geri çevrilmiştir.

Şimdi, İran'daki toprak reformunu biraz ayrıntıya inerek inceleyeceğim, çünkü Şah, kendine saygı kampanyasını bu program üzerine oturtmuştur.

İran'ın onbeş milyon köylüsünden 600000'ine belirli toprak parçaları satılmıştır. 50.000 köyden 3.700 ü toprak ağalarından satın alınmıştır. Bu iş onaltı aydan fazla bir zaman sürmüş ve fakir köylülerin ödemesinin hayli güç olduğu taksit borçları ile sonuçlanmıştır. Toprak ağaları fakir araziyi kârla satmaktadırlar.

İran Tarım Bakanlığı raporuna göre, satın alınan arazinin değeri 3.399.171.197 riyal'dir, ki bunun 338.937. 94 2riyal'i ilk taksit olarak ödenmiştir. Ağaların çıkarına satılan bu topraklar, bir ya da daha fazla üretim birimine sahip olan «orta köylüler» e satılmaktadır.

İlk taksit olarak 17.956.778 riyal ödenmesi böyle açıklanabilir. Büyük ;oğunluğu meydana getiren çok fakir köylüler ise hiçbir biçimde buna katılmamaktadır. Şah, bir konuşmasında onları, «içlerinde hayvanların bile barınamayacağı mağara ve çamur evlerde yaşayan kişiler» olarak tanımlamıştır. Bu kişiler «kooperatif» lere, sağlandığı gibi 120.000.000 riyal ödememişlerdir.

Bu sayıların resmi sayılar olduğu unutulmamalı ve orta köylülere satılan toprak üzerine verilenler en iyimser biçimde gözönüne alınmalıdır. Yine bu sayılar, bu işten en çok yararlananların toprak ağalarının kendileri olduğunu açıkça göstermektedir. Şah ülkede en büyük toprak sahibi olarak kalmaktadır. Babası, 1930'larda terör yoluyla 21000'den fazla köye elkoymuştu. Şah'ın babası 1941'de sürgüne gönderildiğinde birikmiş mülkü, topraksız köylüye serbestçe dağıtılmak üzere devlete verilmişti. Karar 1951'e dek «ertelendi.». Şah, bundan sonra bu araziyi adına geçirtti, ve bu toprağı dağıtmak isteğini belirterek, Amerikan Harekât Misyonu'ndan (U.S.O.M.), yeni toprak sahibi köylüler için 18.000.000 riyal kredi ihtiyatı elde etti. Bu parayla birlikte, «personel ve masraflar» için 9.000.000 riyal'i, bu amaçla kurulmuş özel bankasına yerleştirdi. Bu bankanın fonlarından yüzde altmış'ı, köylülere «yardım etmek» amacıyla genel ajanslarca «bağışlanmış» tır.

U.S.O.M. raporu (1960), «İran Bankası'nın ticari işlemlerinin, yeni toprak sahiplerine tarımsal kredi ve kalkınma hizmetlerini gölgede bıraktığını» göstermektedir. Şah, topraklar için bankadan peşin para elde etmekte ve bunu bütün dünyada petrol tankerlerine, borsalara, gece klüplerine, itel ve lokantalara yatırmaktadır. Köylüler, toprağın parasını büyük taksitler biçiminde bankaya ödemektedirler. Buna karşın, Şah'ın sadece en fakir 478 köyü satılmıştır. U.S.O.M. raporu devamla şöyle demektedir : «Dağıtımın sonunda 50.000 aileye yaklaşık olarak 660 köy dağıtılmış olacaktır. Geri kalan köyler ise, Veliahd'ın malı (yüzgörümlüğü) olarak kalacaktır.» Bunun yanı sıra, dağıtılan toprağın yüzde 33'ü, tarımla uğraşmayan askerî ve siyasal elite gitmiştir.

Krallık (Tac) toprak dağıtımı programı, Şah'ın, kötü ve kazanç getirmeyen toprakları, İran'ın içinde ve dışında sağlam ve kazançlı değerlerle değiştiren kurnaz bir iş adamı olduğunu ortaya koymaktadır. Şah, aslında, iyiliksever hükümdar rilünde çıkarlarını ustaca koruyan bir kişiden başka bir şey değildir.

Görünürdeki uygulamaya göre, toprak reformu programı, büyük toprak sahiplerine sömürülerini sürekli kılma olanağı vermektedir. Zencan bölgesindeki köylülerin protestosu, üç köyün yağma edilmesi ve tüm erkek nüfusun topluca tutuklanarak uzak zindanlara sürülmesi ile sonuçlanmıştır.

16 Nisan 1964'te New York Times'in verdiği rapor oldukça öğreticidir. Köylerin yüzde onaltısı yukarıda sözü edilen biçimde dağıtılmıştır. Geri kalanların «dağıtılması çik güç olacaktır». Bir köyü ya da daha azını elinde tutan küçük toprak sahiplerinin sayısı 100.000'dir ve bunlar yaklaşık olarak onbeş milyon kişinin işgücüne hükmederler. Yönetmen Emir Perviz'e göre, 3500 «kooperatif» in 2800'ü çalışabilir durumdadır. Gerçek fonksiyonları ise, köylülerin 2000 riyal'lik üyelik ödentisini toplamaktır.

Geçen yıl Şah, «barındırma reformu» nun bir bölümü olarak 2000 evin yapımını emretti. Bunlardan krallık muhafızları için olan yedi yüz ev bitirilmek üzeredir. Dörtyüzü de Tahran'daki yüksek subaylar için yaptırılacaktır. Bu evlerin oda sayısı iki ile onaltı arasında olacaktır. (Ettelat yarı resmi gazetesine göre). Diğerleri ülkenin çeşitli bölgelerindeki subaylarla 1963 seçimi sorumlularına dağıtılmak üzere yaptırılacaktır. Reform programının bir parçası olarak böylesi evler askerî elite dağıtıla dursun, İran köylüsünün karanlık ve nemli, mağarası barınaklarda yaşadıkları hesaplanmıştır.

Et, sebze, meyva ve yumurta fiyatları A.B.D. dekinden yüksektir. Gizli polis ve yüksek rütbeli subaylar ayda 1500 - 200 dolar arasında maaş almaktadırlar. Bir İranlı'nın ortalama yıllık geliri ise 80 dolardır.

Ulusal başkaldırma günü geldiği zaman acaba A.B.D., İran «özgürlüğünü» korumak için, Vietnam'da yaptığı gibi muazzam sayıda insan harcayacak ve direnişi bastıracak mıdır? Bu sorunun karşılığı, Amerikan halkı ile Batı'ya, Özgür Dünya ve Siğuk Savaş gerçeğini gösterme yeteneğimize bağlıdır.

---

halde başta iktidar olmak üzere kimse onun sorunlarıyla ilgilenmiyor. Emeklerimiz sömürülüyor. İşin hamallığını teknikerler çekmesine karşın nimetlerinden mühendisler yararlanıyorlar. Halbuki teknikerler hem teorik hem de pratik öğrenim yapmaktadırlar.

— Endüstriyel yapıda, tekniker mezunlarına belirli işyerleri gösterilmemiş, teknikerler, işçisinden Nafıa Müdürüne kadar her kademede görevlendirilmiş fakat dayanakları hiç bir şekilde açık ve seçik olarak ortaya konulmamış belirlenmemiş.

— Teknikerler isteklerinin kamu oyuna yanlış yansıtıldığından yakınıyorlar ve mühendislik ünvanı peşinde değiller. Kendilerine tekniker okullarından sonra mühendislik formasyonu verecek okulların açılmasını, kısacası eğitim olanağı istiyorlar.

— Tekniker okullarında onbeşbin öğrenci okuduğu halde yüksek okul sayılmadıklarından şikâyetçiler. Bu yüzden yüksek okulların yararlandığı haklardan yararlanamıyorlar.

İkinci beş yıllık kalkınma planına göre Türkiye'de halen 20.000 tekniker'e ihtiyaç vardır. Fakat plânı çiğnemekten çekinmeyen hükûmet, plânın gereklerini çiğnemekten de çekinmiyor. Ve tekniker sorununun üzerine eğilmiyor. Çünkü komprador iktidarlar kalkınmayı plânla değil, kapitalistlerin pazar ihtiyaçlarına göre düzenlerler. Teknikerlerin sorunu görüldüğü gibi emeklerinin karşılığını alma savaşını verenlerin sorunudur. Bu konunun çözümünü emekçi sınıfın karşısındakilerden beklemek hayaldir. Şimdiye kadar iktidarların gösterdiği uyutucu tutum bunun en açık kanıtıdır.

olaylara bakış

DİYANET İŞLERİ ÜZERİNE

«Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı özel kanunda gösterilen işleri yerine getirir.»

«Cenab-ı Hakkın Lûtf-u inayetiyle yeni vazifeme başlamış bulunuyorum... beni bekleyen ilk işin haleldar olan huzuru iadeye çalışmak olacağı bedihidir.»

«... Bugün hukukla vakıa, metinde ruh, mevzuatla tatbikat arasındaki fark gittikçe genişlemektedir. Dünyada mevcut birçok Anayasa tamamen göstermeliktir ve tarif ettikleri rejimin memlekette olanla hiçbir alâkası yoktur. Anayasa âdeta mevcut rejimi gizleyen bir paravana vazifesi görür. Hakikati bulmak kuşkusu bizi Anayasadan ziyade, mevcut olanı göz önüne almağa sevkeder.»

Yukarıdaki parçalar sırasıyla Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'ndan, Ali Rıza Efendi'nin demecinden ve Paris Hukuk ve İktisat Fakültesi profesörü Duverger'den alınmıştır. Ve bu üç ses ilk mızrap darbesinde, akortsuz tellerin gerginliğinden doğan düzeyde bir güldürüyü yankılamaktadır. Oysa durum, basit çelişkilerin eğlendirici görünümünden çok, yerine yerleştirilmesi gereken kaypak bir sorun'un dış görünüşüdür.

27 MAYIS VE MADDE 154

Diyanet İşleri Başkanlığı, 27 Mayıs Hareketi'nin sonrasında er geç patlak verecek reaksiyoner güçlere kolay bir örgütlenme dayanağı vermemek için genel idare içine alınmıştır. Özerk bir Diyanet İşleri Başkanlığı o zamanki politik varsayımların pek dışına düşerdi. Ne var ki, aslında, genel idare içinde de olsa, hattâ belki de genel idare içinde olduğundan dolayı Diyanet İşlerine el atmak bir hayli kolaydı. Koalisyonların yapay susturuculuğu «eşyânın tabiatı icabı» sönüverince gerçek durum gün ışığına kolayca çıkacaktı. Nitekim öyle oldu. Siyasal iktidar işlevi, güdümlü olmaktan (C.H.P. nin yurdişi mikro-politik oyunlarından söz ediyoruz yoksa A.B.D. nin kaçınılmaz güdümünden değil) sıyrılınca, yani A.P. iktidara geçince, Diyanet İşlerinin de sarığı eğrilmiş dazlak görünmüştü.

DEMİREL

Bu dazlak görünme olayı Süleyman Demirel ile yakından ilgilidir. Şöyle ki, kapkaççı tüccarın desteği ile örgütçü Bilgiç'i alaşağı eden Demirel, iktidar yolunda ister istemez ateşe körükle gitmeyi seçmişti. Yalnız Demirel'in unuttuğu nokta, daha doğrusu deyimlemek gerekirse bilmediği konu; yoğun bir propaganda ile yöneltilen halk desteğindeki temel unsurun, ne kendisinin enerjik portresinden ne de aracıların adamı olmasından kuvvet aldığıydı. Halk, yüzyıllardan beri süregelen ezikliğiyle kendine tepeden bakmayan A.P. yi, buruk bir inatla, jandarma C.H.P. ye yeğlemişti. Bu tercihin somutlaşması ise ancak halkı bir kez daha dinsel sömürüyle aldatıp A.P. ye çekmekle gerçekleşebilirdi. Ucuza kaçılarak gericilik diye tanımlanan ve halkın büyük bir bölümüne yakıştırılan sıfatın, burjuvaziye karşı duyulan hoşnutsuzluğun yörüngesine oturtulmamış bir belirtisinden başka bir şey olmadığını arı

— Vâ mı? Vâ...

rozetli mason nereden bilecekti! Kısacası ateşe körükle gidildi. Nurculuk beslendi, o da A.P. yi besledi ve olan oldu.

İBRAHİM EFENDİ VE İSMET PAŞA

İşte bu olanın olması evresinde, İbrahim (Elmalı) Efendi'nin kişiliğinde simgeleşen tepki büyüdü. Toprak ağalarının çok daha geniş olanaklarla etki sahalarında tutabildikleri halk kitleleri, burjuva tüketimine içten içe duydukları kızgınlığı tek bildikleri baskı aracı olan din örtüsüyle sarmalayıp komprador takımına karşı mızıklanmaya başlayınca durum değişiveriyordu, A.P. ci gazetelerden nurculuğu desteklemekte daha geniş yarar umanlar bu mızıkçılığa katılmışlardı. Bu işleri bilen İsmet Paşa'yı dinlememek, ateşe körükle gitmek, evdeki hesapla denk düşmüyordu. Bu işler böyle olmaz demişti İsmet Paşa. Bizim, demiye getirmişti; en bilinçsiz, en aykırı da olsa halkın benimsediği bir hareket en amansız düşmanımızdır. Dizginler elden giderse, bizim için de, sizin için de iyi olmaz.

ALİ RIZA EFENDİ VE DR. FARUK

Sonrası malûm. İbrahim Efendi gider mi gitmez mi, giderse ne olur... Mehter marşlı komünizm kahrolsun mitingleri düzenleyen kurtlu örgütler bile, bunlar pek neden yaptıklarını bildiklerinden değil de biraz modaya uyarak, iktidara kafa tutar oldular. Sonra da devr-i İbrahim kapandı; devr-i Ali Rıza başladı.

——>

gohom !

Soruyoruz

Gittiği her yerde kafasına çürük yumurta atılan Johnson'a taparcasına bağlı bizim efendilerin akıllarındaki nedir? Amerikalı gönüllülerin Türkiye'de ne işleri var? Dünyadaki Amerikan üslerinin en çoğu neden Türkiye'de bulunuyor? Türk Ordusu bağımsız mıdır, değil midir? NATO ve CENTO hangi devletin çıkarını korumak için kurulmuştur? Toprak ürünlerimizi bile Amerika'ya danışmadan dışarıya satabiliyor muyuz, satamıyor muyuz? Türkiye'nin petrolü ve madenleri kimlerin elindedir? Süleyman Demirel, Mehmet Turgut, Faruk Sükan beyler Amerika'ya niçin gitmişler, orada ne kadar kalmışlar, ne gibi bir eğitimden geçmişlerdir? Nurculuk, hilâfetçilik ve dincilik son günlerde neden artmıştır? Yapılan işler neden, ünlü Casusluk Raporu'nda belirtilenlere tıpatıp uymaktadır ve bu rapor hakkında neden, herhangi bir işlem yapılmamaktadır? Suudistan Kralı Faysal Türkiye'ye ne amaçla gelmiştir, kimlerle görüşmüştür, neler söylemiştir ve niçin, görülmedik biçimde karşılanmış, uğurlanmıştır? Bir ülkeyi sömürgeleştirme amacı güden yayınlara neden, son günlerde alabildiğine hız verilmiştir? Halka ve okullara parasız dağıtılan gazete, kitap, dergi ve broşürlerin parası nereden sağlanmaktadır? Danıştay kararları niçin uygulanmamaktadır? Plânlama Teşkilâtı niçin bu hale getirilmiştir? İlhami Soysal'ı kaçırıp dövenler niçin bulunamamaktadır? Akşam gazetesi bazı adlar verdiği, ilgilileri suçlar nitelikte yayın yaptığı halde, neden bu konu hasıraltı edilmek istenmektedir? Atatürk'ün Bursa Nutku'na ve Bursa Nutku dolayısıyla Yargıtay Başkanı İmran Öktem'e en aşağılık biçimde saldırıldığı halde, ilgililerden neden ses çıkmamaktadır? Petrol boru hattına niçin Ordu Yardımlaşma Kurumu karışmak zorunda kalmıştır? Çeşitli Bakanlıklara bağlı nakil ve atamalar hangi temele, hangi gerekçeye, hangi amaca göre yapılmaktadır? Neden, önemli kurumların başına eski D.P.'liler getirilmektedir? A.P.'lilerin, Genelkurmay Başkanı Tural'ı kendilerine maletmeğe çalıştıkları bir sırada Akşam gazetesi niçin Aydemir'in anılarını yayınlamağa başlamıştır? Neden, «Menderes niçin asıldı?» diye sorulmuyor da, «Menderes'i kimler astırdı?» diye soruluyor? İbrahim Elmalı sıradan bir Diyanet İşleri Başkanı ise, görevinden alındığı için yapılan bu yayınların, protesto gösterilerinin arkasında yatan nedir? Altın stokumuz ne kadardır ve nekadar altınımız dışarda, rehindedir? Zonguldak Kozlu kömür işçileri niçin hem sendikacılara, hem de işverene karşı greve gitmişlerdir? Türk-İş'in tepesinde oynanan oyunun içyüzü nedir? Demirsoy neden, iki-de-bir Amerika'ya gider? Kıbrıs ne âlemdedir? Varto ne durumdadır? 10 Ekim 1965'den buyana A.P. iktidarı neler yapmıştır? C.H.P.'de niçin Ortanın Solu baskın çıkmıştır?

Daha, çok, çok, çok sorumuz var!

Türkiye'nin Anayasacı güçleri uyanık ve ayaktadırlar. Johnson'un kuzucukları iyi bilsinler ki, her geri bırakılmış ülke gibi, Türkiye'de de birtakım oyunlar dönebilir, Türkiye'de de birtakım kara plânlar uygulama alanına konulmuş olabilir; fakat Türkiye'de son söz, her zaman, ilericilerin olmuştur. Hangi siyasî partilerde çöreklenmiş olurlarsa olsunlar, satılmışlara, emperyalizm kuzularına, emekçi Türk halkının düşmanlarına defol çekmek bizim görevimizdir!

hüseyin korkmazgil

TÜRK BASINI

AYKUT BAYKAL

Türk halkında sınıf bilinci henüz uyanmadığı için devlet bilinci de uyanmamış durumda. Türk halkı, devleti sınıflar üstü, soyut, dokunulmaz bir şey olarak düşünüyor. Yurttaşlık kitaplarında tanımı yapılan devlet de aşağı yukarı böyle bir şey olduğundan okumuş yazmış kişiler de devleti sınıflar üstü bir varlık olarak düşünüyorlar. Türk halkının gazeteler hakkında düşündükleri nedense devlet hakkındaki bu yanlış görüşe pek uygun. Bir kâğıda basılmış olan şeyler Türkiye'de halk tarafından neredeyse kutsal sayılıyor. Gazeteler genellikle kutsal devletin haberleşme araçları olarak kabul ediliyor.

Oysa birbirine bağlı bulunan bu iki görüşün ne kadar sakat olduğu ortada. Devlet denilen iktidar güçleri, yani kısaca bir toplumda kanun yapma ve uygulama iktidarları nasıl o toplumun iktisadî bakımdan en güçlü sınıfının bir baskı aracı ise, çıkmaları için milyonlarca liralık işletmelere ihtiyacı olan büyük gazeteler de işte o güçlü sınıfın ideolojik savaş araçları olmaktadır.

Türk komprador burjuvazisinin, artık, tepe noktasına doğru hızla yükselen ihanetlerine paralel olarak, basının büyük bir kesimi de halk düşmanlığı alanında kırılması güç rekorlar elde etmek yolundadır. Gerçekten de paçavra adına pek yaraşan iğrenç kâğıt parçaları her gün zavallı halka bir parça daha afyon sunmakta, sömürülen insanların derin uykulardan uyanmaması için gereken her şey yapılmaktadır.

Basın denilen kurumun işlediği gizli cinayetler henüz açık seçik anlaşılamıyor. Çünkü insan bilinçleri özellikle Türkiye'de oldukça geri bir düzeyde. Bu tanımımızın içine sadece halkı değil, kendilerini okumuş yazmış sayanların pek çoğunu da katıyoruz. Çünkü Türkiye'de kendini okumuş yazmış sayanların çok büyük bir kesimi Amerikan filmleri, içyüzü gittikçe açığa çıkan özgürlük palavralarıyla beyinleri yıkanmış kimselerdir. Bu beyin yıkama işlemini de Türk basınının büyük bir kesimi, gerçekten, efendisine sonuna kadar sadık bir uşağın bütün becerikliliğiyle yerine getirmektedir.

Türk halkı dıştaki emperyalistler ve içerdeki satılmışlar tarafından korkunç bir şekilde sömürülmektedir. Türk halkının içinde bulunduğu durum şöyle az çok düşünebilme yeteneği olan bir Türk'ün tüylerini ürpertecek ölçüde fecidir. Yüzyıllardır çeşitli tarihî nedenlerle Türk halkı durmadan gerilemiş, durmadan yoksullaşmış, durmadan kişiliğini yitirmiştir. İktisadî bakımdan iliklerine kadar sömürülmektedir. Sade iktisadî bakımdan değil kültürel bakımdan da, ahlâk değerleri bakımından da iliklerine kadar sömürülmektedir. İşte bu ikinci sömürme görevini yerine getiren güç, dıştaki emperyalistlerin ve içteki kompradorların sadık hizmetkârı olan basındır.

Mustafa Kemal'in Anadolu İhtilâli hareketine karşı İstanbul Basını tarafından takınılan ihanet tavrı bugün de bu basının ardılları tarafından yine kurtuluş savaşçılarına karşı takınılmış durumdadır. İktisadî bakımdan sömürülerek en aşağı derecede bir kölenin hayat kişullarına itilmiş bulunan Türk halkına ümit verebilecek olan, halkımızı bilinçlendirebilecek olan bu basılı kâğıt parçaları tam ters yönde davranmakta, halkımızı tepkisiz bir duruma getirebilmek için elinden geleni yapmaktadır. Sömürülen bir halk bilinçlenmeli ve sömürü düzenine karşı koymalıdır. Namuslu insanların yapması gereken şey bu bilinçlendirme eylemine öncülük etmek olmalıdır. Oysa namus gibi, kavramlarla zaten ilgisi bulunmayan komprador burjuvazinin paçavraları elbette bu öncülüğü yapmamaktadır. Tam tersini yapmakta halkı uykudan uyandırmak için canları pahasına çalışan en seçkin kişileri yoketmeye çalışmaktadır.

İlk bakışta, Türk Basınının iki parçalı olduğu göze çarpıyor. Fakat dikkatli bir inceleme aslında bu ayrımın bile suni olduğunu gösterecektir. Türk Basınının bugün iki parçalı gibi görünmesi aslında burjuvazinin güçsüzlüğüyle ilgilidir. Burjuvazinin içindeki çelişkiler ve çatlaklar bir kısım basını göstermelik bir ilericiliğe itmiştir. 27 Mayıs öncesi gazete koleksiyonlarını inceleyiniz. Bu yargımızın doğruluğunu daha iyi göreceksiniz. Bir takım uydurma anlaşmazlıklar üzerine kurulu o zamanki basın farklılığı, halk düşmanlığı konusuna gelince ortadan kalkmaktaydı. Fakat 27 Mayıs sonrası birdenbire patlayan toplumsal birikim bazı basın ağalarını kendileri de farkında olmadan buraya kadar getirmiştir. Bu söz konusu toplumsal birikme ve patlama ise Türkiye'nin iktisadî yapısının, tarihinin ve hiç bir zaman rotatif sahibi olamamış bazı namuslu toplum kahramanlarının yıllar yılı yaptıkları didinmelerin sonucudur.

İktidarda bulunan burjuva sınıfını destekleyen gazeteler ele alınacak gibi değil. Bu alçaklık ve ihanet belgeleri gelecek kuşaklar tarafından hiç şüphe yok ki ibretle okunacak, çıkarcılığın insan oğlunu nasıl da alçaklığın bu ulaşılamıyacak noktasına vardırabildiği bilim adamları ve sanatçılar tarafından inceleme konusu yapılacaktır. Gerici basın halk düşmanlığı denilen şeyin en elle tutulur örneğini vermektedir ve halk uyanıncaya kadar da vermeye devam edecektir.

İlerici adı verilen basına ise tek sözcükle «kaypak» demek yerindedir. Bu ilerici basının ilericiliği son derece çıtkırıldım bir ilericiliktir. *Bu çıtkırıldım ilerici basın Türk halkında uyanmaya başlayan devrimci özlemleri görmezlikten gelmekte, hattâ çoğu zaman bu özlemleri kösteklemektedir de.* Son zamanlarda şımarık bir edayla «tarafsızlıktan» söz edilmektedir. «Tarafsızlık», modası çoktan geçmiş âdi bir burjuva ikiyüzlülüğünden başka birşey değildir. «Tarafsızlık» burjuva taraflılığının sadece maskesidir. Ya halktan yana olunur ya halk düşmanı. İlerici denilen basın baldırbacak edebiyatı konusunda da gerici basından hiç geri kalmamaktadır. Haber verişlerde belirgin hiç bir ilerici yan yoktur. Bahtsız bir halkın içinden çıkan bahtsız insanların işledikleri suçlar, basının her iki kesiminde de aynı soğukkanlı sadizm duygusu içinde sunulmakta, etkili hiç bir sosyolojik araştırmaya konu olmamaktadır. Devrimciliğe karşı takınılan tavır ise, açıkça görülmektedir. Devrimciliği sulandıran her görüşün yılmaz savunucusu olan bu sözde ilerici basın gerçek devrimciliği halka güçsüz gösterebilmek için ne gerekirse yapmaktadır.

Türk sosyalistleri, aldanmayın. Türkiye'de halktan yana hiç bir büyük basın organı yok. Zaten taşıma suyla değirmen dönmez. Milyonerlerin çıkardığı gazetelerin ilericiliğinden hayır gelmez. Türkiye'deki sosyalistler, halkın gerçek dostları, kafa kafaya vermeli, bir kooperatif ya da buna benzer bir kuruluş yoluyla kendi gazetelerini çıkarma çabasına girişmelidirler.

olaylara bakış

Ali Rıza Efendi, İsmet Paşa'dan beş yaş genç olmanın sağladığı avantajla gazetecilerin sorularına yerinde cevaplar vererek işe sarıldı :

Soru — Elmalı'nın yerine Başkan olmak istemem demiştiniz, nasıl oldu?

Ali Rıza (Hakses) Efendi — Oldu işte! Kabul edilmiş olmuş.

Soru — Elmalı'yı niçin uğurlamadınız?

Efendi — Esasen kendisinin beni tebrik etmesi lâzımdı.

Ali Rıza Efendi «uslûb-u beyan ayniyle insan» genellemesine uygun düşecek biçimde kaleme aldığı bir metni gazetecilere dağıtmak üzere hazırlarken; Süleyman Demirel, nurcuların tevkif edilmesi karşısında kendisine yöneltilen bir soruya, «Adliye vâ, kanunlar vâ» demiş; Dr. Faruk da A.P. nin Isparta İl Kongresinde «İrticaya asla müsamaha etmeyeceğiz» diye açıklamada bulunmuştur. Zira Dr. Faruk, kulak dolgunluğu ile bellemiştir ki, müsamaha ederlerse sonuç kendileri için pek de hoş olmayacaktır.

En önemlisi, böyle yanlış adımların başkalarının da hiç mi hiç hoşuna gitmemekte olduğudur. Başkalarının gazabını üzerine çekmek kadar, az gelişmiş ülke yöneticilerinin korkması gereken tehlike yoktur. Müteahhit ve Dr. bugün açılan mecliste, artık herzamankinden daha dikkatli olacaklardır. Çünkü birkaç yıl önce affedilmeyen gaf yine affedilmez. Bu gerçek Dr. Sükan'a sırıtıp durmaktadır.

YAŞAR KEMAL JOHNSON'U YARGILIYOR

Barış Derneği Russell'in Vietnam harp suçlularını yargılamak üzere kurduğu mahkemede Yaşar Kemal'in de yargıç olarak bulunması için teşebbüse geçmiştir.

«Hesap Sormaya Gidiyor»

Çetin bir kurtuluş savaşı vermekte olan Vietnam halkını en korkunç silâhlarla yoketmek isteyen Amerika Birleşik Devletlerini yargılayacak mahkemede emperyalizme karşı kurtuluş savaşı veren bir ulus olarak temsil edilmemiz gerektiğini söyleyen Barış Derneği Genel Başkanı Ayhan Başaran Russell'a yazdığı mektupta : «Dünyada emperyalizme karşı ilk kurtuluş savaşı veren fakat bugün gene emperyalizmin denetimi altına giren halkımıza emperyalistlerden hesap sorma fırsatını vereceğinizi ümit ederim» demektedir.

O T Y A M :
"Anayasa Diyor ki,,

ANAYASA MADDE 43 : Kimse, yaşına, gücüne ve cinsiyetine uygun olmayan bir işte çalıştırılamaz.

Çocuklar, gençler ve kadınlar, çalışma şartları bakımından özel olarak korunur.

Yüzünde, Anadolu'nun kıraç toprağındaki çatlaklardan da derin çizgilerle bir nine... çıplak ayak üzerine giydiği, birisi iple bağlanmış bir çift mest. O seksen yıllık gövdesi, kocaman yüküyle (bu bir su tulumu idi yanılmıyorsam) iki kat olmasa, taşıdığı ağırlığın farkında değilmiş sanısını veren gözlerle öyle bakmış objektife.

Fotoğrafın altında bir yazı :

«Kimse yaşına, gücüne ve cinsiyetine uygun olmayan bir işte çalıştırılamaz.

Çocuklar, gençler ve kadınlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunur.»

(Anayasa Mad. 43)

Seyredenlerden, iyi giyinmiş, gençten biri, nineye taş tıkartırcasına eğilmiş, fotoğrafın bir kaç santim uzağında ayrıntılara dalıp gitmişti. Doğruldu, yanındaki arkadaşına döndü :

— «İyi cins kâğıda basılmış» dedi.

Burası Doğuş San'at Galerisi. Fikret Otyam'ın, «Anayasa Diyor ki» adı altında derlediği fotoğrafları sergileniyor.

Güzel bir yer bu Doğuş Galerisi. Önce, yeri Ankara'nın göbeği, üstelik yanında sürüyle Amerikan Pazarı yer alıyor. İçeride, fotoğraflar göz okşayıcı bir bakışımsızlık «asimetri» içinde yerleştirilmiş. Isı, rahat bir yirmi derece...

Yani, güzel bir sergi seyretmek için eksiksiz bir ortam. Ortam eksiksiz ya, işte sergilenen resimler biraz tedirgin edici : Portakal sandıkları üzerine birkaç çul atmış açıkta yatan ve sürekli ağlaşan Varto'lular, uyuz eşekle, keçiyle aynı tek damda barınanlar; karınları besin yetersizliğinden ya da sıtmadan davul gibi şişmiş çocuklar, sayrı çocuklar, sayrı büyükler. «E, bu denli sefalet, alışık olmayan göze bir tuhaf geliyor doğrusu.»

Fotoğrafların altında Anayasa maddeleri. Bu işlerin hiç de böyle olmaması gerektiğini yazan Anayasa maddeleri.

Aslına bakarsanız, sergi tümü ile bir karşıtlık havası içinde. Bir kez tuhaflıklar daha açılış gününden başlamış. Çağrılı seçkin kişiler gelmişler, sergiyi dolaşmışlar, bir yandan da sohbetlerini tatlandıracak pastel renkli kokteylleri bekliyorlarmış ve hoppala : Ayranla —bu da nesi?— çiğ köfte sunulmuş kendilerine...

Sonra bu karşıtlıklar dizisi sürüp gitmiş : Fotoğrafların akı ile karası, fotoğraflarla altlarındaki Anayasa maddeleri, fotoğraflarla - seyre gelenler. Fotoğrafların basımı bile çoğu kez kontrast kâğıt üzerine yapılmış.

Fikret Otyam, tümüyle halka dönük, katıksız bir sanatçı. Uzun süredir, «Gide Gide» leri ile büyük bir uğraşın içinde. Otyam, unutulmuş, bakımsız Anadolu'yu, bakımlı kentliye getiriyor. Habire getiriyor. Son sergisi de bu uğraşının yeni bir bölümü.

İlginç bir çizgi üzerinde duruyor, bu son bölüm; tragedya ile güldürü arasındaki kesin çizgide.

Örneğin, köyünün kenarındaki toprak yolda yürüyen yalınayak ve çok ciddî bir çocuk var. Elinde de kırık oyuncak kamyonunun ipi. Resmin altında Anayasa Mad. 18 : «Herkes, seyahat hürriyetine sahiptir.»

Aslında kolay gülünmez buna. Ne var ki seyre gelenler gülüyor. Yatak denklerini toparlamış birer ağıt anıtı gibi duran Varto'luların önünde «cık cık» diye ses çıkarıp başını da sallıyor ama daha çok gülüyor.

Onlar gülüyor da, gülmeyenler başkaları. İşte, serginin çok ilgi çekici bir noktası bu : Buradaki fotoğraflarda gülen insana rastlamak olanaksız. Bunca fotoğraf, bunca fotoğrafta bunca insan ve —hayret— gülümseyeni bile yok. Sanki hepten unutmuşlar bu refleksi. Oysa, bir dolu çocuk var resimlerde; çocuk dediğinin ise ya ağlaması gerek ya da gülmesi. (Yalnızca bir tanesinin, kucağında kendinden çok ufak kardeşini taşıyan yarıçıplak bir kız çocuğunun yüzünde kırık bir gülüş gördüm. Onda da, gerçekten mi gülümsüyordu yoksa dudağının yarısını kaplayan yarık mı bu duyguyu veriyordu, pek kestirmedim.)

Bir de izlenimlerin yazıldığı defter var. Otyam'ın sanatına yaraşır övgülerle bezenmiş. Arada bir de hafif yollu —o kadarı da olur— sitemler :

«Sayın Otyam,

Bizi hep böyle Anadolumuzun acıklı durumları ile boğmayınız; biraz da onların misafirperverliğini, güler yüzlerini gösterin. Hep kötümser olmayalım.

Gerçekleri gösteren bu resimleriniz için size gene de müteşekkiriz.»

Hani eksik bulmak için değil ama, bu fevkalâde sergisini gerçek bir bütünselliğe kavuşturmak için Fikret Otyam'ın yapması gereken bir şey daha kalmış bence...

Başkent'in soylu kişilerinin özel yaşamlarını birkaç fotoğrafla Hısıs'ta sergilemek...

Ömer MADRA

ANAYASA MADDE 49 : Devlet, herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesini ve tıbbî bakım görmesini sağlamakla ödevlidir.

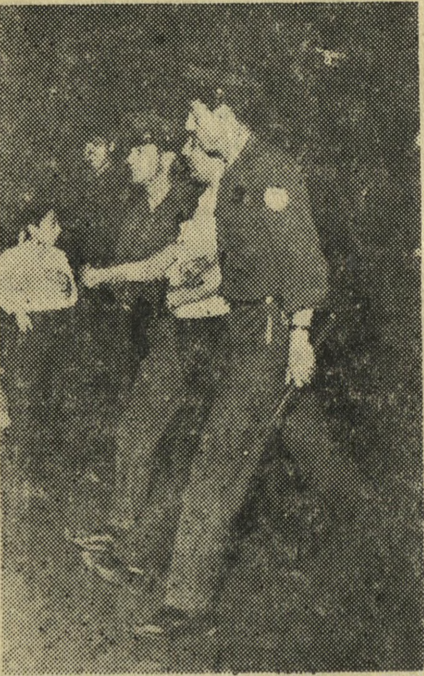
Aziz Nesin'in, daha önce Almanya'da, Romanya'da sahneye konulmuş olan «Biraz gelir misiniz?» adlı oyunu, bu yıl da Azerbaycan'ın Gence şehir tiyatrosunda başarıyla temsil edilmektedir. 1962 yılında Rusçaya da çevrilip yayınlanan «Biraz gelir misiniz?» l Azerbaycan'da rejisör Nasır Sadıkzâde sahneye koymuştur.

"DÖNÜŞÜM" HAREKETİ

Dönüşüm hareketi, Türkiye Üniversitelerinde öğrenim gören sosyalist gençlerin yarattığı bir harekettir. Hareket, kaynağını Ankara Üniversitesinde bulmuş, oradan İstanbul Üniversitesine ve öbür üniversitelere yayılmıştır. Dönüşüm, Türkiye Üniversitelerinde öğrenim gören genç sosyalistlerin beş sayı çıkarabildikleri devrimci derginin adıdır. Bir yıla varan bir aradan sonra dergi tekrar çıkmakta, hareket yeni bir yörünge alarak sürmektedir.

Ankara Üniversitesi fakültelerinde okuyan solcu gençler, geçen yılın ilk aylarında, düşüncelerini basın yoluyla yaymak için sosyalist bir gençlik dergisi çıkarmak gerekliliğinde anlaştılar. Reform ve Devrim kavramlarını bir arada akla getiren bu taptaze sözcük, solcu gençlerin özlemlerini çok iyi anlatıyordu.

Ozamanki düşünceleri şöyle idi: «Türk Basını, genel olarak, güven ve inan verici olmaktan uzaktır. Bu durum, doldurulması gereken bir boşluk yaratmaktadır. Dönüşüm, işte bu gereksinmenin sonucudur Üniversitenin bilimden uzak kalışının nedenlerini, üniversite gençliğini temsil ettiklerini söyleyen kuruluşların neden bir maşa olduklarını gene Dönüşüm'de bulacaksınız... Dönüşüm, hem yurttaki dönüşümü hızlandıracak, hem de basında bir dönüşüm, bir reform olacaktır.»

Şimdi toplumsal polis var...

Aralarında topladıkları beşer onar liralarla dergilerini çıkaran gençler, derginin satışını da kendi ellerinde tutmak istediler. Bunun belli başlı iki nedeni vardı. Birinci neden, bir düşünce savaşçılığı örneği vermek, ikinci neden de gazete bayilerinin alacağı payın dergide kalmasını sağlamaktı. Türkiye'de gazete, yayın bayiliği yapan kurumların yüzde otuzbeş-kırk gibi bir pay aldığını belki bilmeyen çok kişi vardır.

Dönüşüm, büyük bir ilgi yarattı. Halk, dergilerini kendi elleriyle satan, Türkiye'nin kurtuluş yolunun ancak sosyalizm olduğunu bağırarak ilân eden bu genç insanları bir sevgi çemberiyle kuşattı. Dergi umulanın üstünde satılıyordu. Fakat faşist güçler, gericiler, her türlü kukla örgüt, bu gençlik hareketini baltalamak için gereken alçaklıklar dizisine girişmekte gecikmedi. Gericiler, her zaman yaptıkları gibi, yine ilericileri kopye ediyorlar, kendiliklerinden bir hareket yaratmaya tarihsel nedenler bakımından güçleri yetmediği için, yine yaratılmış bir hareketi baltalamaya girişiyorlardı.

Büyük bir olasılıkla, Atatürk'ün SÖYLEV'inin adını bile duymamış olan bir takım azgelişmiş tipler, iri bir kapitalistten aldıkları paralarla ve Kurtuluş Savaşı'nın kutsal bir adını alçakça istismar ederek bir paçavra çıkardılar. Paçavralarının satılmak şurda dursun, alay konusu olduğunu görünce de işi kaba kuvvete dökmeyi denediler. Her türlü gerici; yani kendilerini milliyetçi sanan bazı ahmaklar, milliyetçiliğin sahtelik gibi kavramlarla uğraşmayı gereksiz bulan mukaddesatçılar, koalisyon kurarak DÖNÜŞÜM'cülere saldırıya geçtiler. Hürriyet Meydanı savaş meydanına döndü. Hürriyet Meydanında pek komik bir komedi oynanmaya başladı. DÖNÜŞÜM dergisi satılırken, sağcılar hücuma geçiyor, önceden tedbirlerini almış solcu gençler tarafından iyice dövülüyor, olay çıkması için pusuda bekleyen polis hemen harekete geçerek DÖNÜŞÜM'cüleri karakola götürüyor, böylece derginin satılması, sağcıların dayak yemesi pahasına da olsa önlenmiş oluyordu.

Bu koşullar altında DÖNÜŞÜM ancak 5 sayı çıkabildi. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasına aykırı davranış gerekçesiyle açılan bir yığın kovuşturma, sudan nedenlerle dergiyi toplatmalar, kavga, gürültü v.s. DÖNÜŞÜM dergisini çıkaranların hep üniversite öğrencisi olduklarını da unutmamak gerek. Hiç biri profesyonel gazeteci olmayan bu gençler ancak beş sayı direnebildiler. Küçük bir yasal aksaklık yüzünden beşinci sayının toplatılması bardağı taşıran son damla oldu, DÖNÜŞÜM yayına ara vermek zorunda kaldı.

Birinci DÖNÜŞÜM hareketinin sonuçlarını özetlersek :

I — DÖNÜŞÜM hareketi, üniversite öğrencisi Türk sosyalistlerinin tümünü bir eylem içinde toplamış, onlarda eylem ve birlik bilincinin kökleşmesini sağlamıştır.

II — DÖNÜŞÜM hareketi, Türk halkına, sosyalist üniversite öğrencisinin güçlü sesini duyurmuştur.

... Ürüdü ama, kervan yürüyor

III — DÖNÜŞÜM hareketi, sağcı örgütlerin dağınıklığını ve temeldeki çürüklüğünü ortaya koymuştur.

DÖNÜŞÜM dergisi hakkında açılan ve genellikle Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasına aykırı davranış gerekçesine dayanan dâvalar hep aklanmayla sonuçlanmış, yalnız, 25 Türk lirası cezayla sonuçlanan bir tek dâva da affa uğramıştır.

DÖNÜŞÜM dergisi bir yıl sonra ikinci kez yayın hayatına girerken stratejisi elbette ayrımlılıklar gösterecektir. Birinci DÖNÜŞÜM hareketi sırasında Türk sosyalizmi henüz kurgusal bir nitelik taşıyordu. Bugün Türk sosyalistleri meclistedir. Türk halkı gerçekten de, yavaş yavaş, sınıf bilinci kazanmaya başlamakta, Türk sosyalizmi düşsel bir tasarım olmaktan çıkarak, ete kemiğe bürünmektedir. İkinci DÖNÜŞÜM hareketinin temel görüşü, Mehmet Ali Aybar'ın şu yargısında anlatım bulmaktadır : «Sosyalizmi halk kurar.» Bu yargı, sosyalizm halksız olmaz gibi bir yorumdan çok başka ve geniş bir anlamı kapsamaktadır. DÖNÜŞÜM dergisini çıkaran genç üniversiteli kadro, Türkiye burjuva devriminin, 27 Mayıs Anayasasıyla birlikte son aşamasına vardığını ve bundan sonra girişilecek burjuva karakterli bir hareketin, büyük bir olasılıkla, faşizmin gücünü arttıracağını düşünmektedir.

Sosyalizm elbette halksız olmaz. Böyle bir şey söyleyen yok. Sosyalizmi uygulayacak olan güçlerin, yani Türkiye'deki feodalizm - kapitalizm karışımı düzeni sosyalist devrimlerle değiştirebilecek oları ve bu devrimleri gerici güçlere karşı savunabilecek olan gücün, halk olduğu söylenilmektedir.

Bu görüşe karşı, Türkiye'de burjuvalar ya da ara sınıflar denilen burjuva karakterli sınıflarca yapılan devrimlere değinen bazı örgüt dışı sosyalistler, böylece, halk devriminin ne demek olduğunu pek anlamadıklarını göstermektedirler. Türkiye'de yapıldığına değinilen devrimlerin hiç biri halk devrimi niteliği taşımaz.

Halkla ilişkili sosyalist bir örgüt içinde çalışmıyanlar, düşsel kalmak durumundadırlar. Oysa Türk sosyalizmi halk tarafından anlaşılmaya başlamıştır. Türkiye'nin binlerce kasabasında, köyünde, bilinçli halk sosyalistleri ortaya çıkmaktadır. Bunun ifade ettiği canlı, coşkunluk verici anlam, halkla ilişkili sosyalist bir örgüt içinde çalışmıyanlarca, sosyalizmi sadece kitaplarda yaşıyanlara pek anlaşılamaz.

DÖNÜŞÜM hareketinin bu ikinci aşamasındaki amaç, işte bu değindiğimiz görüşü ayrıntılarıyla incelemek olacaktır. Hareket, bulvardan taşarak, kasabalara, köylere yayılacaktır. Çabalarımız, halkın sosyalist uyanışını hızlandırmaya, bur juva içinden çıkan sosyalist devrimcilerin halkla ilişkiler kurmasını sağlamaya yönelmiştir. İkinci DÖNÜŞÜM hareketi bunu sağlıya bildiği ölçüde başarıya ulaşmış olacaktır.

DÖNÜŞÜM
YAZI KURULU

6 DÖNÜŞÜM
ONBEŞ GÜNLÜK SOSYALİST DERGİ
Yıl : 2 — Sayı : 6 — 1 - Kasım - 1966
Sahibi ve Yazı işleri Müdürü : ABDULLAH NEFES
Yönetim yeri : Menekşe Sokak 27/2 - Ankara — Her türlü haberleşme adresi : PK 193 Yenişehir - ANKARA — Gönderilen yazılar geri verilmez. DÖNÜŞÜM adı anılmadan iktibas yapılamaz. — FİATI : 100 Kuruştur.
ABONE : Yıllık 24; Altı Aylık 12 Liradır. — Dizilip Basıldığı yer: İŞ Matbaacılık ve Ticaret - Ankara Tel 119283